LATVIJA
Latvian Newspaper
Nr. 97 (441) Dec. 16, 1950
Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg. Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly Circulation 11.000. Sponsor-International Refugee Organization.

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 97 (441)
Sestdien, 1950. g. 16. dec.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja Galvenais redaktors: V. Lambergs (darbā neatrodas); galv. red. vietn. M. Cellītis. Redaktori: P. Kļāns, V. Lesiņā, E. Raistera, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas ved. A. Šmits (31, Linden Avenue, Wendouree, Ballarat, Vic., Australia). Red. adr.: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

UN apspriež konflikta nokārtošanas iespējas

Vū apgalvo, ka ķīnieši negrib karot, bet Kimilsungs aicina dzīt amerikāņus jūrā

SĀKTA UN SPĒKU EVAKUĀCIJA NO HUNGNAMAS — JAPĀNĀ ATKLĀTA SAZVĒRESTĪBA PRET MEKARTURU — ZIEMEĻKOREJĀ PARĀDĪJUŠĀS MONGOĻU KAVALERIJAS DIVĪZIJAS

Ņujorka (ag). — UN politiskā komisija otrdien sāka apspriest 13 Āzijas un arabu valstu starpniecības priekšlikumus Korejas konflikta izbeigšanai. Indijas delegāts Raus uzsvēra, ka pēc šo valstu pārliecības komūnistiskā Ķīna ir gatava nokārtot konfliktu miera ceļā. Ģenerālis Vū viņam apgalvojis, ka ķīniešu tautas republika negrib karot ne ar ASV, ne arī ar UN.

Āzijas un arabu valstis iesniedza apspriešanai divi rezolūcijas. Pirmā paredz, ka UN pilnsapulces prezidents uzņemas 3 vīru komisijas vadību pamiera sarunām starp UN un komūnistisko Ķīnu. Otra rezolūcija paredz vidutāju komisijas dibināšanu, kurā piedalītos septiņi UN pilnsapulces delegāti, kas kārtotu nevien Korejas jautājumu, bet arī citas Tālo austrumu problēmas. Rezolūcijas uzņēma dienas kārtībā ar 48 pret 5 balsīm, 4 atturoties. Atturējās arī Filipīnu delegāts, jo otro rezolūciju Filipīnas nebija parakstījušas. Arī ASV delegāts atkārtoti uzsvēra, ka nepiekrīt Korejas jautājuma saistīšanai ar citām Tālo austrumu problēmām.

Izraēlas pārstāvis trešdien kopsapulcē ierosināja jaunu plānu par Korejas konflikta nokārtošanu. Tas paredz pārtraukt kaŗa darbību, nospraust demarkācijas līniju un izvākt ārvalstu karaspēku, nodrošinot Korejai patstāvību. Līdz ar to garantējama ārvalstu neiejaukšanās, kā arī dodamas speciālas garantijas Ķīnai par tās robežu nodrošināšanu. Višinskis no jauna atkārtoja savu 4 gadi veco un daudzkārt noraidīto priekšlikumu par atomieroču aizliegšanu un atomkontroles noteikšanu, kādu vēlas Pad. Savienība.

UN kopsapulce nolēma dibināt starptautisku tiesu genocīda, masu slepkavību un citu starptautisku noziegumu tiesāšanai, kas izdarīti po-

(Turpinājums 8. lpp.)

Bulgārijā koncentrē padomju kaŗa materiālus

Belgrade (md). — Kā ziņo New York Herald Tribune korespondents, pēdējās nedēļās vairojas informācija par padomju militāru noliktavu iekārtošanu Bulgārijā. Jau kopš laba laika tur uzkrāj lielus daudzumus visāda veida municijas un degvielu, un lielie vairumi liek apšaubīt, ka tie varētu būt sūtīti vienīgi bulgāru armijai. Tādēļ novērotāji spriež ka šie krājumi varētu būt domāti padomju armiju vajadzībām nākotnē.

Pretēji Ungārijai un Rumānijai, kur, saskaņā ar 1946. g. miera līgumiem, novietoti padomju garnizoni, Bulgārijā patlaban nav padomju karaspēka daļu. Darbojas gan padomju militārais štābs ar apmēram 2000 padomniekiem un lietpratējiem. Pēc rietumu speciālistu vērtējuma, pašreiz Bulgārijā sakoncentrēto municijas un degvielu krājumu pietiktu vairāku padomju divīziju apgādāšanai īsai militārai kampaņai. Materiālu noliktavas sadalītas pa visu Bulgārijas territoriju, un tās apsargā bruņotas padomju sardzes. Noliktavas atrodas MVD pārziņā, un pieeja tām liegta pat augstiem bulgāru armijas virsniekiem.

Konference, kas galīgi lems par Eiropas aizstāvēšanu

VAI PADOMJU POLĪTIKAS KURSA MAIŅA VĀCIJĀ — ADENAUERU AICINA RUNĀT PADOMJU JOSLAS RADIOFONĀ

Brisele (ll). — Nākamā nedēļā Briselē notiks Atlantika pakta valstu ārlietu un aizsardzības ministru konference, kurā galīgi izlems Rietumeiropas aizsardzības spēku izveidošanu un Vācijas piedalīšanos Atlantika pakta aizsardzības sistēmā. Beļģijas galvaspilsētas diplomātiskās aprindas norāda, ka šī būs svarīgākā Atlantika pakta valstu sanāksme pēdējā laikā vispār un ka tai konkrētu raksturu piešķirusi prezidenta Trūmena un Etlija vienošanās par Rietumeiropas aizsardzības sistēmas paātrinātu un pastiprinātu izveidošanu un Vācijas apbruņošanu.

Šinīs 18. un 19. decembra sanāksmēs sagaidāma arī Atlantika aizsardzības spēku virspavēlnieka iecelšana. Kaut gan šai sakarībā min ģen. Eizenhauera vārdu, labi iformētais amerikāņu Newsweek raksta, ka, par spīti Eizenhauera misijai Eiropā, Trūmens viņu varot izraudzīt arī citiem, varbūt vēl steidzamākiem uzdevumiem. Arī pats Eizenhauers esot ar mieru atteikties no izdevīgāka un labāka posteņa, ja to prasītu valsts interesēs.

Atlantika pakta valstu ģenerālštābu priekšnieki pirmdien un otrdien apspriedās Londonā un sagatavoja programmu nākamās nedēļas Briseles konferencei. Trešdien Londonas apspriedē pieņēma komunikē, ka vispārējos vilcienos līdzīgs Spoforda plānam. Rietumeiropas ūnijas militāro spēku virspavēlnieks feldmaršals Montgomerijs pieprasījis, lai visas Atlantika pakta valstis pagarinātu militārā dienesta ilgumu uz divi gadiem. Nopietni jāsāk gatavoties arī Atlantika pakta militāro spēku manevriem, kas notiks 1951. g.

Trīs lielo valstu ārlietu ministri — Ečesons, Bevins un Šūmans pēc Atlantika pakta padomes sesijas apspriedīsies īpašā sanāksmē. Viņu sarunu temats bazēsies uz nesen notikušām angļu - franču apspriedēm Londonā un Etlija-Trūmena Vašingtonas konferences lēmumiem.

Labi informētais BBC domā, ka Atlantika pakta padomes lēmumus

(Turpinājums 8. lpp.)

TIBETA OTRREIZ LŪDZ UN PALĪDZĪBU

Lēksaksesa (ag). — Tibetas valdnieks Dalai Lama jau otro reizi griezies pie Apvienotajām nācijām, iesniegumā UN ģenerālsekretāram Trigvem Lī atkārtoti lūdzot palīdzību pret komūnistiskās Ķīnas agresiju. Dalai Lama rakstā paskaidro, ka tibetieši drīzāk ļaušot sevi pieveikt cīņā, nekā labprātīgi pakļaušoties iebrucējiem. Izteikdams izbrīnu, ka Tibetas pirmais iesniegums UN palicis bez ievērības, Dalai Lama lūdz steidzami radīt starptautisku komisiju konflikta labvēlīgai nokārtošanai.

RIETUMI NEDRĪKST IZSPĒLĒT PĒDĒJĀS TRUMPAS

Lisabona (fm). — Notikumi Korejā un citur Tālajos austrumos nedrīkst vienīgie noteikt rietumvalstu orientāciju un politisko rīcību, kādā runā izteicās Portugales ministru prezidents Salazars. Komūnistu nolūks patlaban esot izvilināt galdā rietumu trumpas. Rietumvalstīm tādēļ jāsargās savas labākās trumpas parādīt, bet jāpatur tās rokā. No jauna pasaules kaŗa iespējams izvairīties vienīgi ar rietumu aizsardzības neatlaidīgu stiprināšanu un pilnīgu sagatavošanos izjauktā spēku līdzsvara atjaunošanai. Bez tam rietu-

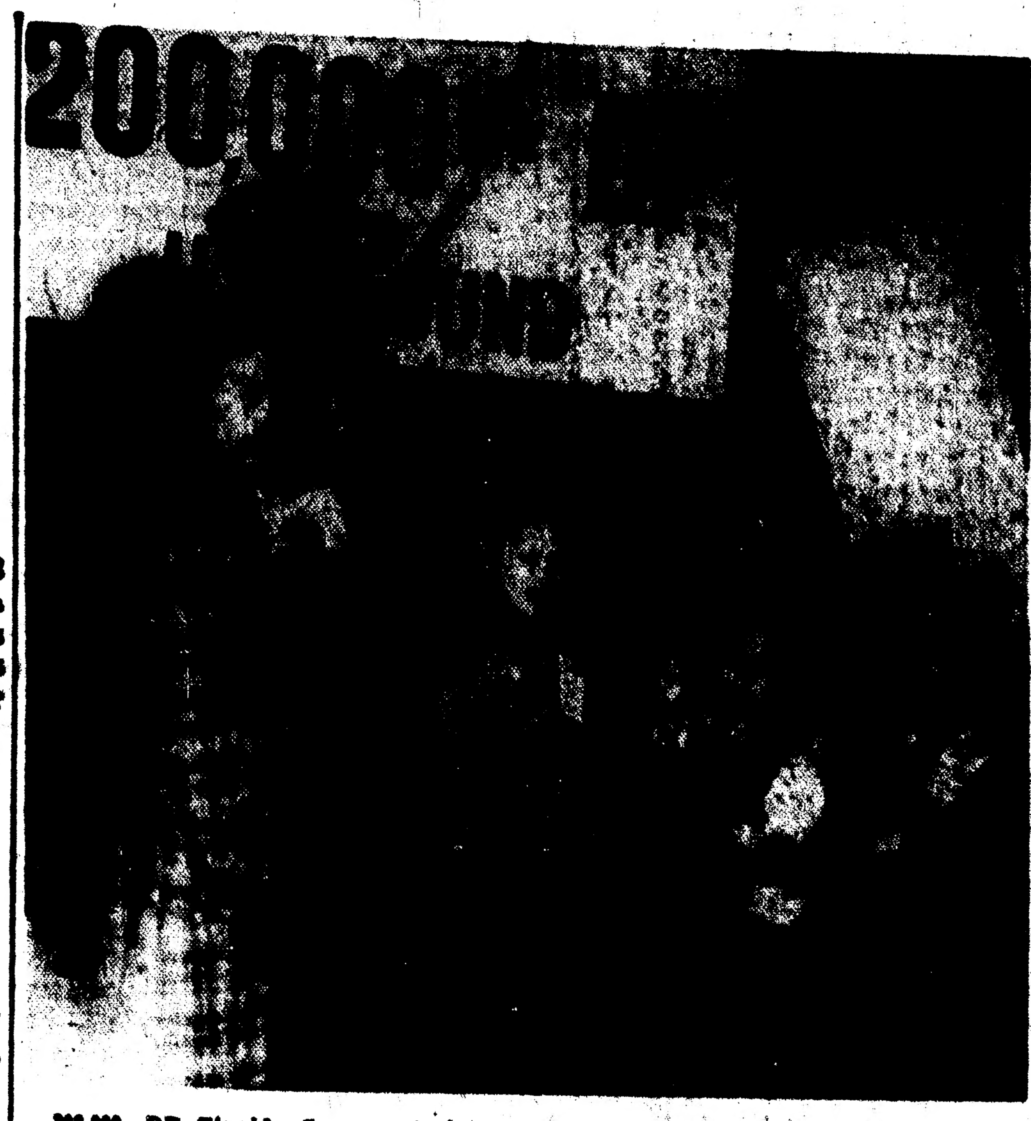

200.000. DP Zinaida Šupe ar kuģa kapteini un bērniem (skat. rakstu 2. lpp.)
E. Kiebiga uzņēmums

Desmit stundas pēc agresijas sākuma Korejā Mekarturs par to vēl nebija informēts

NEWSWEEK ATKLĀJUMI PAR KOREJAS KONFLIKTA PIRMAJĀM DIENĀM UN KOMENTĀRI PAR MASKAVAS MĒRĶIEM UN KRIZES ATTĪSTĪBU

Ņujorka (mr). — [illegible] sniedz dažus interesantus atklājumus par Korejas kara sākumu un komūnistu stratēģiju šajā konfliktā. Pēc Kerna domām, ASV pirms pieciem mēnešiem principa dēļ iesaistījušās stratēģiski ļoti neveselīgā pasākumā. Izšķiršanās toreiz bijusi grūta, bet tagad tā vēl grūtāka, jo uz spēles ir daudz vairāk. Tālāk autors apgaismo faktus, kas apliecina, ka jau toreiz amerikāņu augstākajā vadībā pastāvējušas nopietnas domstarpības par Korejas jautājumā uzņemamo kursu.

Faktiskais lēmums par iejaukšanos Korejā pieņemts 26. jūnija konferencē Vašingtonā prezidenta mītnē, pie kam galvenie atbildīgie lēmumā bija Trūmens un Ečesons. Viņi uzskatīja, ka ASV gods un prestižs smagi ciestu un varētu sākties jaunas agresijas, ja Koreju pamestu tās liktenim. No Tokijas lieta tomēr izskatījās citāda. Amerikāņu militāristiem doma par amerikāņu armiju iesaistīšanu nebeidzamā kaŗā Āzijā allaž šķita nelāgs murgs. Tomēr pirmajās divās kaŗa dienās likās, ka dienvidkorejieši turēsies, un tāpēc Tokijā aizstāvēja domu par palīdzības sniegšanu.

Konflikta izcelšanās pirmajā brīdī Tokijā bija uzņemta apbrīnojamā mierā. To ilustrējot, Kerns piemin gadījumu, kad viņš 10 stundas pēc uzbrukuma sākuma pusdienojis kopā ar Newsweeka Tokijas biroja vadītāju Pekenhemu un pie viņiem iegriezies kāds caurbraucējs žurnālists. Kaut gan pēdējais tikko bija ieradies no Mekartura štāba, kur viņam ar ģenerāli bijusi gaŗa intervija, žurnālistam Newsweek ļaužu ziņa par kaŗa darbības sākumu Korejā bija gluži nedzirdēta un pat neticama. Pats Mekarturs tai brīdī to vēl nebija zinājis, un viņa štāba virsnieki lietu neuzskatīja par tik nopietnu, lai tās dēļ pārtrauktu ģenerāļa sarunu ar Newsweek redaktoru.

Arī nākošā dienā Mekartura štābā valdīja optimisms par dienvidkorejiešu spējām un tapa plānota palīdzības sniegšana. Bet kad vēl dienu vēlāk kļuva skaidrs Dienvidkorejas sabrukums, ģenerāļa Mekartura nostāja krasi mainījās, un viņš pievienojās amerikāņu militāristu tradicionālajam viedoklim Tālajos austrumos. Secinājums — Koreja jānoraksta zaudējumos. Mekarturs pat deklarēja: „Katram, kas grib iesaistīt ASV armiju konfliktā Āzijas cietzemē, būtu jāpārbauda garaspējas."

Tas notika otrdien ap pusdienu, pēc Tokijas laika. Vašingtonā tad bija pirmdienas nakts, un drīz pēc tam Mekarturs no turienes saņēma pavēli iejaukties Korejā ar jūras un gaisa spēkiem. Ģenerālis atkal mainīja viedokli un nepretojās pat tad, kad vēlāk saņēma rīkojumu nosūtīt uz Koreju arī sauszemes spēkus. Pašā ārlietu ministrijā gan toreiz pastāvēja šaubas, cik tas gudri — iesaistīt amerikāņu spēkus sauszemes kaŗā Āzijā. Aviācijas un flotes akcija pat neseknju gadījumā tomēr pakalpotu ASV politikai. Tie paši vīri, pēc Inčonas desanta un pirms 38. paralēles pāriešanas bija domās, ka UN spēku uz priekšu virzīšanās jāierobežo, jo citādi ar to varētu izsaukt uz plāna komūnistisko Ķīnu un varbūt Pad. savienību. Šo viedokli aizstāvēja Džordžs Kenans, kā

(Turpinājums 8. lpp.)

ASV apsver ārkārtēju nacionālas ierobežošanas stāvokli

Vašingtona (ll). — Prezidents Trūmens trešdien bija aicinājis uz apspriedi vadošos kongresa locekļus no abām politiskām partijām, lai pārrunātu nacionālas ārkārtējas ierobežošanas stāvokļa izsludināšanu Sav. valstīs. Ierobežojumi galvenokārt izpaustos pastiprinātā algu un cenu kontrolē. Apspriedē piedalījās ASV viceprezidents Berklijs, tautas vietnieku nama pārstāvis Reiberns, republikāņu senātors Roberts Tafts. Reiberns preses pārstāvjiem paskaidroja, ka prezidents varot arī ar līdzšinējām pilnvarām pateikt saimniecības kontroli, bet tomēr daudz labāk to varot izdarīt, izsludinot ārkārtēju nacionālās ierobežošanās stāvokli. Baltajā namā preses pārstāvjiem paskaidrots, ka tā izsludināšana jau tuvākajās dienās tomēr vēl neesot gaidāma.

Miris Pāvils Gruzna

Farelē 12. decembrī 73. g. vecumā miris latviešu vecākās paaudzes rakstnieks Pāvils Gruzna. Viņš jau ilgāku laiku slimoja ar sirdi un ārstējās gan veco ļaužu mītnes, gan pilsētas slimnīcās. Nelaiķis atstāj vairākus nepabeigtus manuskriptus, to vidū arī romānu Mamona gaitnieki. Apceri par mirušo rakstnieku sniegsim mūsu laikraksta nākošā numurā.

Pasaule iet uz izlīdzinājumu

Kad Rietumvācijas politiķi Ādenauers un Šūmachers krusto savus šķēpus akūtos dienas jautājumos, tad vienā plāksnē viņi tomēr allaž saprotas, un tā ir prasība pēc labākas sociāli ekonomiskas struktūras pašu valstī, lai tautai būtu pietiekama iespēja stāvēt un krist par savu cilvēcīgo eksistenci.

Sociālā izlīdzinājuma sasniegšanai var minēt vairākus piemērus. Augstā saimnieciskā konjunktūra, kuŗa no mazumu paisiem parādās abiem pasaules kaŗiem, līdz šim prasībai ASV pietiekami uzsākt bezdarbnieku kadrus un nagādājusi strādniekiem relatīvi ciešamu iespēju, par kuŗas apmēriem arvien nemodā stāv labi noorganizētas arodbiedrības. Tomēr strādnieku labklājība pavisam nav gājusi kopsolī ar vispārējo bagātības uzkrāšanas valsts seifos un sekmīgo uzņēmēju kontos, un šo sociāli ekonomiskais izlīdzinājums vēl tikai padomā. Ja augstā konjunktūra šīs valsts saimniecībā reiz beigsies, tad lielā diference starp pārlieku bagātām sabiedrības galotnēm un maz nodrošinātām strādnieku masu var izvērsties par grūti atrisināmu problēmu, ko jau tik nepacietīgi gaida Maskavas apbedīšanas biroja profesionāļi, ietērpušies miera priesteru togās. Sociāli ekonomisko izlīdzinājumu var nest tikai uzņēmumu peļņas restrikcija un attiecīga sociālā likumdošana. Ne velti pirms pēdējām prezidenta vēlēšanām uzvarētājs Trūmens savas programmas pamatos lika vispirmā kārtā sociālo likumdošanu.

Anglijā pašreiz pie varas strādnieku partija, kuŗai plašo masu materiālā labklājība vienotaj ir pirmā lieta. Te pēdējos gados sociāli politisko izlīdzinājumu cenšas rast ar svarīgāko rūpniecības nozaru pārņemšanu valsts vadībā, [illegible] un iepūtināt valsts kasē. Jo spējīgās valdības krasā rīcība nosoda ne tikai opozicijā stāvošie konservātīvie, bet arī pie neaprobežotas ekonomiskas brīvības pieradusī Amerikas sabiedriskā doma, norādot, ka šādi paņēmieni iznicinās katram progresam nepieciešamo privāto iniciatīvu un ka šāda līdzsvarošanas veida stipri atgādinot boļševiku metodes. Mums atliek no malas noskatīties, vai patiešām valsts kasē iepildīs cerētā lielā peļņa, vai šī peļņa rodamā uzlabos strādnieku masu materiālo labklājību un vai Anglija nacionālizēto nozaru sfairā būs spējīga izturēt starptautisko konkurenci?

Rietumvācija iet citu ceļu un sociāli ekonomisko izlīdzinājumu meklē ideālā atrisinājumā, ieinteresējot strādnieku uzņēmuma plaukšanā ar līdzdalību peļņā. Gan šī svarīgā un varbūt priekš visas pasaules izšķirošā saimnieciskā problēma vēl stāv neatrisināta strupceļā, jo uzņēmēju federācija negrib atzīt darba spēku par kapitālam līdzvērtīgu partneru un pagaidām gatava runāt par strādnieku līdzrunāšanas, bet ne līdzlemšanas tiesībām. Vēloties un prasot labāku dzīvi plašajām darba ļaužu masām, kā Ādenauers, tā arī Šūmachers abi vēlas, lai neapstaisīs izlīdzinājuma ceļā sasniegtu savu mērķi.

Arī Latvijā darba cilvēka labklājība pastāvīgi pieņēmās, sevišķi Ulmaņa laikā, kad atplauka visa mūsu saimniecība. Ar mūsu sociālo likumdošanu mēs, ja arī nebijām sasnieguši kalngalus, tomēr varējām droši rādīties starptautiskā forumā un tautas labklājības ministrijas pastāvēšana jau pati par sevi norādīja uz mūsu cilvēcīgo un saprātīgo nostāju šajā svarīgā jautājumā. Kad atkal paši būsim kungi mūsu dzimtajā zemē, Latvija pratīs sociālām taisnīgumam ierādīt pienācīgu vietu līdz galam.

Cilvēce pašreiz pārdzīvo milzīgas sociāli ekonomiskas un reizē ar to arī sociāli politiskas pārvērtības, un visas šīs pārvērtības, no kuŗu etapiem pieminēsim kaut tikai koloniālās politikas sabrukumu, Eiropas ūniju, Amerikas palīdzību atpalikušām tautām utt., visumā iziet uz iespējamo izlīdzinājumu saimnieciskā plāksnē starp atsevišķām tautām un valstīm un to iekšienē. Sociālā taisnīguma problēmai cilvēks nav līdzeklis, bet mērķis, un šo problēmu sekmīgi atrisinās nevis Maskavas boļševistiskais kapitālisms, bet gan godīga cilvēka godīgais prāts.

T. P.

Negaidīts Ziemsvētku pārsteigums

LATVIETE Z. SUPE 200.000 IECEĻOTĀJA ASV

Dzīvē nereti pēc nedienām un bēdām nāk priecīgi notikumi. To piedzīvoja arī 37 g. v. latviešu trimdiniece Zinaida Supe ar saviem 4 bērniem, kad pēc 3 mēnešu ilgām pārbaudēm, speciālu galvojumu prasībām un aptaujām Minchenes emigrācijas centrā, tad vēl 3 nedēļām Vildflakenā viņu, tikko iebraukušu Gronā, uzmeklēja IRO ierēdņi un paziņoja pavisam negaidītu vēsti: Zinaida Supe būs 200.000. ieceļotājs, kas DP likuma ietvaros ieradīsies Sav. valstīs. Un jau tūliņ pēc šīs vēsts sekoi jauna iztaujāšana — šoreiz ļoti laipna — ar fotografēšanu: istabā, birojos, baznīcā, automašīnā kāpjot.

Zinaidas Supes dzīve ir raksturīgs no mājām padzīta trimdinieka rūpju stāsts. Uzaugusi Latgalē, piedzīvojusi jau pirmo karu, beigusi vidusskolu, laimīgi apprecējusies un līdz pēdējam karam ar vīru Ādamu bērniem svētītā ģimenē dzīvojusi Šķilbēnu pagastā, pie Abrenes. Smagi pārbaudījumu nesusi jau pirmā boļševiku okupācijā, kad 1941. g. jūnijā deportēts Supes tēvs — L. k. o. k. Burmeistars, kas bijis policijas uzraugs Daugavpilī. Kara beigu posmā armijā iesaukts Supes vīrs, un viņa pati 1944. g. sākumā ar savām „kāpnītēm" — 4 bērniem, no kuriem divi vēl bijuši uz rokas nēsājami, pamāti un 2 māsām devusies uz Vāciju. Te sākumā dzīvojusi Silēzijā — arī darbā bijis jāiet —, tad Tīringijā, bet pēc kapitulācijas nokļuvusi Veidenā. Un tad sākusies DP parastā ceļošana no nometnes uz nometni: Filseka, Regensburga — tur nodzīvojusi ilgāku laiku —, Traunšteina, Berchtesgadena un beidzot Minchenes emigrācijas nometne.

Vīrs no kara nav atgriezies; pēc saņemtām trūcīgām ziņām viņš no būvpulka Vācijā 1945. g. aprīlī nosūtīts uz Kurzemes fronti. Tā visus nometņu gadus tagadējai laimīgajai jubilārei pašas spēkiem vien bijis jāgādā par savām 4 galviņām. „Paldies Dievam, mūs atbalstīja radi un draugi, un varējām izdzīvot šo laiku diezgan labi," un to var redzēt arī no tīri un glīti ģērbtā Edmunda, Richarda, Irēnes un Margaritas.

„Trūkst tikai vīra un tēva, citādi esam brīvībā visa ģimene: pamāte ar māsu jau Pensilvānijā, otra māsa Austrālijā, bet trešā Anglijā, brālis gan vēl Vācijā, jo arī viņš bija karavīrs un nevar izceļot. Ja būšu viņā krastā un man kā 200.000. ieceļotājai tur gribēs sagādāt kādu prieku un dzirkstēšu ko lūgt, tad lūgšu vienīgi, lai ļauj izceļot arī brālim, — vairāk nekā nevēlos," ceļa somas kārtodama saka simpatiskā tautiete.

Galvojumu uz ASV Supe, būdama katoļticīga, ar NCWC starpniecību dabūjusi no ASV katoļu sieviešu apvienības. Nākamā dzīve un darbs viņai būs skaistajā Kolorado Springsā, kur jau priekšā prāvs pulks latviešu.

Kad Zinaidai Supei pienāca kuģī kāpšanas brīdis, visu oficiālo pavadītāju un sagaidītāju skati bija vērsti tikai uz viņu un bērniem. Skaists ziedu pušķis mātei, spožas skritulslidas zēniem un skaistas lelles meitenēm; pastarītei Margaritai bija pat jāpārliek otrā rokā pašas līdzpaņemta, baltā sedziņā rūpīgi ievīstītā Lullīte. Dūšīgs „Thank you very much" zēnu atbilde, spožas acis — meiteņu.

Un tas bija tikai sākums, kad pats tvaikoņa Gen. Sturgis kapteinis jubilāri uzvadīja uz klāja un laimīgu ceļu novēlēja organizāciju pārstāvji, foto un filmaparātiem knikšķot. Plašu sagaidīšanu organizē Ņujorkā un ceļā no turienes uz jauno dzīves vietu. IRO Publiskās informācijas daļas darbinieks Frederiks Haiers — pats žurnālists — jau no šī krasta gādāja un arī pa brauciena laiku neturēs rokas klēpī, lai ASV prese, radio un sabiedrība zinātu, ka pēc dažām dienām krastā izkāps 200.000. DP ieceļotāja. „Jauka ģimene", apliecina Haiers, un mēs esam pārliecināti, ka to pašu sagaidot teiks arī Ņujorkas birģermeistars un visi, kam ar to nāksies sastapties. Bet mēs priecājamies, ka arī divisimtais tūkstotis ir latviete un pie tam māte, kuras lepnums 4 bērni.

Arv. B.

KONEKTIKATAS ŠTATS PIEDĀVĀ DARBU 40 ĀRSTIEM

Nacionālā komiteja DP speciālistu pārvietošanai uz ASV piedāvā darbu 40 ārstiem Konektikatas štata slimnīcās. Internistiem paredzēta 3400, praktizējošiem ārstiem citās nozarēs — 3360 dolaru sākuma alga gadā. Darba devēji gādās piemērotus dzīvokļus. Vecums un ģimenes lielums nav ierobežots. Taču jābūt vismaz 10 gadu praksei (kas universitāti beiguši pirms 1940. g. 1. janv.). Kanada savās sanatorijās piedāvā darbu katoļticīgiem, franciski runājošiem tbc speciālistiem. Pieteikšanās IRO birojos.

15. janvārī pārtrauc galvojumu izsniegšanu uz ASV

JĀPASTEIDZAS AR IZCEĻOŠANAS IESPĒJU IZMANTOŠANU — AICINA PIETEIKTIES VISAS IEINTERESĒTĀS PERSONAS — LWF UN NACIONĀLO GRUPU PĀRSTĀVJI ROSINĀS KARAVĪRU JAUTĀJUMU

LWF konference apspriež emigrācijas stāvokli

5. dec. Minchenē notika LWF konference, kurā piedalījās LWF, nacionālo grupu un darba dienesta pārstāvji. Konferenci atklāja LWF Vācijas direktors prof. Lindbergs, norādot, ka sanāksmes galvenais uzdevums ir pārspriest izceļošanas jautājumus. To sekmīga nokārtošana lielā mērā atvieglotu veco ļaužu, invalīdu uc. Vācijā palliekošo bēgļu problēmas atrisināšanu. Līdzšinējā emigrācijas gaitā bija dažādi kavēkļi, kas radās nevien IRO. DP komisijas, drošības pārbaužu un LWF kļūdu, bet arī pašu pārvietoto personu vainas dēļ, piem., laikā nepaziņojot dzīves vietas maiņas un daudzos gadījumos mēģinot novilcināt izceļošanu. Rezultātā vēl ir daudz DP, kas vēlas izceļot, bet joprojām atrodas Vācijā. Ievērojot izceļošanai atlikušo īso laika sprīdi, nākošajos mēnešos jādara viss, lai panāktu nokavēto. Savas misijas sākumā LWF bija paredzējusi palīdzēt tikai baznīcām, cerētie rezultāti nav sasniegti, kādēļ turpmāk LWF sadarbosies arī ar nacionālo grupu un darba dienesta pārstāvjiem.

LWF amerikāņu joslas direktors I. Fegrs, informējot par emigrāciju uz ASV uzsvēra, ka pēc 1951. g. jūnija pārtrauks izsniegt vīzas ieceļošanai ASV, bet galvojumu izsniegšanu pārtrauks jau 1951. g. 15. janvārī. Tādēļ tiem, kam līdz tam nav izredžu uz ASV galvojumiem, jau laikus jādomā par izceļošanu uz citām zemēm. LWF aicina nekavēties iesniegt personālijas visiem DP, kas vēl vēlas izceļot uz ASV, bet vēl nav saņēmuši galvojumus. LWF tās nosūtīs uz ASV, kur mēģinās sameklēt galvotājus. Pēdējā laikā LWF nosūtījusi uz ASV personālijas par 1200 pārvietotām personām. 1951. g. 15. janvāris galīgi rādīs, kam ir izredzes izceļot uz ASV un kam jādomā par emigrāciju uz citām zemēm vai jāsamierinājās ar palikšanu Vācijā.

Par emigrācijas iespējām uz Austrāliju, Kanadu uc. valstīm plašāku informāciju sniedza LWF individuālās emigrācijas direktors V. Havkinsons. Austrālija ieintere-

(Turpinājums 4. lpp.)

Ziedojuši savu Artavu Latvijai

Sekojot LNP prezidija, LCK un Ārējās informācijas fonda aicinājumam, savu Artavu Latvijai ziedojuši:

Vācijā: Ohmstedes nom. 18 latvieši — A. Blankenbergs, J. Gruzdiņš, O. Bērziņš, A. Rožukalns, O. Zeķītis, E. Kundziņš, M. Casie, M. Pētersons, V. Balodis, J. Kerka, J. Jaunzems, A. Dumpis, E. Bērziņš, H. Koptelovs, V. Bumbulis, K. Linarts un V. Miķelsons pa DM 5, R. Apelons 4, Hamburgas Funkturma nom. 54, Lībekas Mazenes nom. 307, Bad Kanstates nom. 54, Ludvigsburgas IRO arodskolas latvieši 39, Bad Reichenhales nom. 40, Berchtesgadenes Orlik nom. 106.65, R. Matisons 30, J. Matisons 15, L. Veriks 6, Sengvardenas transit nom. latv. grupa 15, latv. MSO vienība Bad Oeinhauzenā 102, Rendsburgas latv. 116.65, „Hamburgas Zoo" nom. 61, Ambergas Leopold kaz. nom. 30, 322 darba vīri Krēfeldā un Fiersenā 1658.50 un 1 amer. dolar., Dilingenas nom. DM 60.30, sardžu vīri Goslarā (Post. 204 un 205) 42.50, Ansbachas nom. 79; **Francijā:** J. Mūrmanis 5 starpt. pasta kup.; **Dānijā:** J. Reitmanis DM 30; **Anglijā:** J. Jānkalniņš ar kundzi 25 starpt. pasta kup.; **Beļģijā:** L. Krūmājs 100 beļģ. fr., E. Bošs 60, A. Krasovskis, V. Dreifelds un N. Pētersons pa 50, E. Skujiņš 30, J. Vītaps 25, G. Apars, H. Rollis, O. Strazds, A. Didrichsons, E. Melderis, P. Bērtulis un E. Kāniņš pa 20, F. Malējs, J. Vanags, P. Aboliņš, R. Lapsiņš un K. Senkāvičs pa 10; **Austrālijā:** Dr. K. Juvars 2 Austr. mārc., H. Lācis 1, Melburnas latv. b-ba 20, Sv. Jāņa ev.-lut. draudze Melburā 6/7/10, K. Everts 1, latv. ev.-lut. draudze Gilongā 6/13/1, M. Tenisons —/10/—, E. Tenisons —/10/—, Strungu ģimene 3, P. Morels 1/10/—, E. Jēkabsons 1, E. Štāls 1, A. Kalēja 1, J. Jaunzemis —/10/—, A. Miezis 1, Kanbēras latv. b-ba 5/6/8, A. Veikerts —/10/—, Silsdenes nodaļa 17; **ASV:** Amerikas latv. apv. Dallas kopa 22 Amerik. dol., E. Bluķis 2, Dr. I. Marovskis un K. Bērziņš 6, N. Kalniņš 1, M. Gulbis 1, A. Gulbe 1, M. Rozentāls 3, J. Amoliņš 2, K. Feldmanis 3, J. Sukans 2, un E. Tūters 3.

Kopā, ieskaitot agrāk publicētos ziedojumus, DM 12.595.82; 103 angļu mārciņas, 18 šiliņi, 6 pensi; 68 Austrāl. mārciņas, 17 šil., 7 pensi; 136 Amer. dol.; 40 Kanad. dol.; 135 Austrijas šiliņi; 11.800 Francijas fr.; 555 Beļģijas fr.; 333 starpt. pasta kuponi.

Daugavas Vanagu fonda Silsdenes nodaļa raksta: „Ģenerālis Auzāns, sekodams mūsu tradicijām, piedalījās valstssvētku aktā ar referātu, pats segdams ceļa izdevumus ap 15/—, tāpat viņš ziedoja Artavu Latvijai 10/—, un atteicās no viņam paredzētā honorāra 3 mārc. par labu Artavai Latvijai, sacīdams: „Šinī dienā mums visiem un katram jādara iespējamais, lai visi kopā stiprinātos nākotnes cīņai."

LNP prezidijs, LCK un Ārējās informācijas fonds izsaka sirsnīgu pateicību visiem ziedotājiem.

Kam vēl nav galvojumu uz ASV

Tautiešiem, kam vēl nebūtu galvojuma un kas vēlētos izceļot uz ASV, Viskonsinas latviešu biedrība tos iespēju robežās censtos sagādāt. Pieteikumus ar īsu dzīves aprakstu, dzimšanas datiem, izglītību amata vai aroda prasmi, ģimenes sastāvu un ģīmetnēm (ģīmenēm var būt kopēja) sūtīt uz sekojošu adresi: Wisconsin Latvian Association, Inc. 9000 Watertown Plank Road, Box. A. Milwaukee 13, Wisconsin, U. S. A.

KANADĀ VAJADZĪGI DRĒBNIEKI UN ŠUVĒJAS

Kanadā, Halifaksas tuvumā vajadzīgi kungu un dāmu drēbnieki, kā arī šuvējas, kas strādājušas pie drēbnieka. Darbnīcas vadītājs ir latvietis. Pieteikumus ar īsu dzīves aprakstu, ziņām par ģimenes sastāvu uc. datiem latviešu valodā līdz ar ģīmetnēm sūtīt: Mr. J. Bērziņš, St. Andrews, N. B., Canada. Pieņemšanas gadījumā izceļošana kopā ar ģimeni. Reflektantiem darbnīcā būs jānostrādā obligātais darba gads, pēc kam tie var izmantot arī citas iespējas. Amata prasme nepieciešama. Ģimenes locekļiem apkārtnē darba izredzes vājas.

IRO nevar izceļošanas iespējas „nolikt uz ledus"

ATBILDES UZ DAŽIEM LATVIJAS LASĪTĀJU PRAKTISKIEM JAUTĀJUMIEM

Starplaikā kopš pēdējās IRO preses konferences, Latvijas redakcija pūlējusies tiešā ceļā noskaidrot dažus lasītāju iesniegtos jautājumus, kas skar DP izceļošanas un dokumentu lietas. Sniedzam iegūto informāciju, kas var interesēt arī citus lasītājus.

CIK ILGI TIESĪBAS PATURĒT DP KARTES

Saskaņā ar nolīgumu starp IRO, augsto komisāru un vācu bēgļu pārvaldi, visiem amerikāņu joslas DP, kuŗus kā varbūtējus Vācijā palicējus nodot vācu pārvaldei, izsniedz parastās vācu personas apliecības (Kennkarte). Bez tam pārskaitīšanas procesā viņi saņem ts. „mandate cards" — zilas IRO apliecības ar fotografiju. Tās nav uzskatāmas par personas apliecībām, bet vienīgi apstiprina kartes īpašnieka DP statusu.

Konstatēti vairāki gadījumi, sevišķi IRO 7. apgabalā, kur Vācijā palicēji DP arī turpmāk paliek dzīvot IRO nometnēs, jo vācu valdības bēgļu nometnēs trūkst vietu. Šīs personas, ja tās jau izgājušas visu pārņemšanas procesu, saņem arī visus vajadzīgos dokumentus. Viņu statuss tātad ir šāds: viņi skaitās Vācijā palicēju grupā, pagaidām dzīvo IRO nometnē, un tiem ir vācu „kennkartes".

Dažos gadījumos, piem., Mittenvaldē, vietējie IRO ierēdņi izsnieguši pārvietotām personām viņiem pienākošos „kennkaršu" vietā pagaidu personas apliecības. Tas noticis kļūdas dēļ, un ar IRO Minchenes galvenā štāba labklājības nodaļas 24. nov. rakstu šis pārpratums anulēts, norādot IRO ierēdņiem, ka DP tik ilgi jāatstāj viņu derīgās personas apliecības, līdz tie saņem vācu „kennkartes" un tiem ierāda dzīvokli kādā vācu nometnē.

DIVKĀRŠAS IZCEĻOŠANAS IESPĒJAS

Katrs DP, kuŗa izceļošanu uz Savienotajām valstīm DP komisija kaut kādu iemeslu dēļ atlikusi un kuŗš jau ilgāku laiku gaida uz galīgo lēmumu, starplaikā var izmantot jebkuŗu citu izceļošanas iespēju. Ja tas, piem., tiek personīgi nominēts izceļošanai uz Jaunzēlandi vai Venecuēlu, viņa emigrācijai uz šīm zemēm nekas nestāv ceļā. Turpretim, IRO gan nav iespējams jauno darba līgumu vai nominēšanu „nolikt uz ledus" tik ilgi, līdz DP komisija izšķir ievadīto emigrācijas lietu uz ASV. Vienkārt, šī izšķiršana var kavēties mēnešiem ilgi un beigās būt negatīva, bet, otrkārt, uzņēmējas zemes, šinī gadījumā Jaunzēlande vai Venecuēla, nepiekrīt emigrācijas atlikšanai uz nenoteiktu laiku.

Tas ir stingrs IRO izceļošanas politikas princips, ko sevišķi cieši ievēro jau visā pēdējā IRO darbības periodā. IRO atzīst, ka šāda nostāja atsevišķos gadījumos izceļošanas kandidātiem sagādā lielas grūtības, bet šīs nostājas maiņa tomēr nav sagaidāma.

BAGĀŽAS ATPAKAĻ SŪTĪŠANA NO GRONAS

Izceļotājiem, kas kaut kādu iemeslu dēļ aizturēti pēdējā Eiropas nometnē Brēmenē-Gronā un kam jādodas atpakaļ uz savu pamatnometni, ir tiesība turp nogādāt savu smago bagāžu uz IRO rēķina. Ir ziņots par gadījumiem, kur tas tā nav bijis, bet tie ir pārpratumi. Par šādiem gadījumiem turpmāk lūdz sīki informēt attiecīgo IRO iestādi: Movements Control, Mr. Harald Dodge, IRO Headquarters, Muenchen, Funkkaserne, minot precīzi vārdus, datumus un pārējos datus.

KURŠ VAINĪGS?

AGATES KRISTI ROMĀNS

(31. turpinājums)

„Tad viņiem, velns lai parauj, nevajaga uzvesties tik apvainojoši!" iesaucās misters Raiders, pilns sarūgtinājuma.

„Varbūt jūs esat par daudz jūtīgs?"

„Esmu visai nepatīkamā stāvoklī, Puaro kungs, jo es taču sēdēju taisni priekšā nogalinātajai. Dieva vārds, es šo vietu sev neizmeklēju, un ja būtu nojautis, ka šo sievieti noslepkavos, es nebūtu atgriezies mājup tajā lidmašīnā. Tas ir... varbūt es tomēr to būtu darījis."

„Vai tad no jaunuma cēlies arī kāds labums?" apvaicājās apmeklētājs smaidīgi.

„Jocīgi, ka jūs to pieminat! Jo zināmā mērā tas tā ir. Man ir bijis pietiekami daudz sarūgtinājumu, esmu bijis spiests norīt pietiekami daudz piezīmju. Un kādēļ, atļaujiet jautāt, šie policisti man tā piesienas? Kādēļ viņi neiet pie doktora Braienta un nejautā viņam? Ārstiem ir visvieglāk iegādāties iespaidīgas, neatklājamas indes. Bet kā gan es būtu ticis pie čūsku indes? Pastāstiet lūdzu man to!"

Herkuls Puaro likās šo pēdējo uzaicinājumu nedzirdam. „Jūs sacījāt, ka par spīti visām neveiksmēm..." viņš iesāka, bet misters Raiders viņu pārtrauca: „Ak, jā, šai lietai bija arī sava priecīgā puse. Kādēļ gan lai es noklusētu, ka esmu saņēmis glītu summiņu no laikrakstiem? Liecinieku izteicieni — jūs saprotat? Žurnālista fantāzija gan bija pārāka par manām paša acīm; taču tas neko nekaitē."

„Interesanti, cik ļoti kāds noziegums spēj ietekmēt arī pilnīgi ārpusē stāvošu dzīvi. Iedomājaties piemēram: jums pēkšņi iekrīt klēpī gluži negaidīta naudas summa, — summa, kas šai acumirklī jums visvairāk vajadzīga."

„Nauda vienmēr ir vajadzīga," atteica Džēms Raiders.

„Protams. Dažreiz ir īpaša vajadzība. Šī iemesla dēļ cilvēki piesavinās svešu mantu, vilto grāmatas..." Puaro zīmīgi pacēla rokas. „Rodas visdažādāko veidu sarežģījumi."

„Bet neklūsim tādēļ drūmi."

„Jums taisnība, mister Raider. Kādēļ palikt pie šīs ainas tumšajām pusēm? Nauda jums nāca kā sūtīta, jo jūsu pūles saņemt Parīzē aizdevumu izrādījās veltīgas."

„Pie velna, kā jūs to zināt?" jautāja Džēms Raiders aizkaitināts.

Herkuls Puaro pasmaidīja: „Katrā ziņā — tas ir tiesa."

„Tiesa tas ir. Taču man ir svarīgi, lai tas nekļūtu zināms."

„Uzticaties man, es klusēšu!"

„Dažreiz gluži niecīga summa izšķir kāda cilvēka likteni," paskaidroja Raiders. „Pavisam niecīga summa, kas tam palīdz tikt pāri krizei; bet ja viņš šo niecīgo summiņu nespēj sadabūt, tad viņa kredits ir sabojāts. Jā, tas ir brīnumaini. Nauda ir brīnumaina. Kredits ir brīnumains. Un galu galā arī dzīve."

„Ļoti pareizi."

„Starp citu — kas jūs galu galā atvedis pie manis?"

„Kāda drusku kutelīga lieta," atteica Puaro. „Nejauši esmu dzirdējis — veicot savus dienesta pienākumus, jūs saprotat? — ka jūs, pretēji jūsu izteicieniem, esat bijuši sakaros ar šo Žizelēs kundzi."

„Kas gan iedrošinās to apgalvot? Tie ir meli — suniski meli! Es šo sievieti nekad neesmu redzējis."

„Patiesi? Tas ir dīvaini!"

„Dīvaini? Nē, tā ir nolāpīta apmelošana!"

„Bet neuztraucaties taču tik ļoti," Puaro mēģināja nomierināt satraukto Raideru. „Te jābūt kādam pārpratumam."

„Es pateicos par šo pārpratumu! Nosaukt manu vārdu kopā ar šo izsmalcināto izspiedēju!... Pasaules dāmas ar spēļu parādiem — tās ir viņas klientes."

Puaro noņēma neredzamu putekliti no savas piedurknes un piecēlās: „Neņemiet ļaunā, Raidera kungs. Ma patiešām žēl, ka esmu nepareizi informēts. Nenosodiet mani par to." Viņš atvadījās ar sirsnīgu rokas spiedienu un devās uz durvīm.

XIX

Lēdija Horberija sēdēja savā guļamistabā Grosvenora skvērā. Zelta sukas un trauki, podiņi ar sejas krēmu, kārbiņas ar dažādiem pūderiem — viņas apkārtnē bija viens vienīgais lukss. Bet šī luksa vidū Cecilija Horberija sēdēja ar apkaltušām lūpām un seju, kuŗā sminķis vīdēja neizskatīgos plankumos. Jau ceturto reizi viņa pārlasīja tikko saņemto vēstuli: „Ļoti cienītā grāfienes kundze! Šai vēstulei ir sakars ar mirušo Žizeles kundzi. Manās rokās ir daži dokumenti, kas agrāk bija mirušās īpašums. Ja tie interesē jūs vai misteru Raimondu Barraklāfu, esmu ar mieru jūs apmeklēt, lai šo jautājumu pārrunātu. Jeb vai jums šķistu pareizāk, ka es grieztos pie jūsu vīra? Jūsu padevīgais

Džons Robinsons."

Cik muļķīgi — pārlasīt to vēlreiz un vēlreiz... it kā no tam mainītos vārda nozīme! Cecilija pacēla aploksni, patiesībā tās bija divas aploksnes. Uz pirmās bija atzīme Personīgi; uz otrās — Privāti un ļoti slepeni.

Privāti un ļoti personīgi... Ak, šī bestija! Šī vecā francūziete, kas zvērēja, ka viņa devusi visus iespējamos rīkojumus, lai pēkšņas nāves gadījumā pasargātu savus klientus!

„Lai viņa savu bezkaunību dabū nožēlot ellē!" murmināja Cecilija. Tad viņa pielika abas rokas pie plakstiem. „Ak, Dievs, mani nervi... tie neizturēs. Nē, tas nav krietni, Dieva vārds nē."

Viņas drebošā roka pasniedzās pēc pudeles ar zeltītu slēdzi: „Tas mani stiprinās..." un ievilka nāsīs kokainu. Ā, tagad viņa atkal varēja domāt! Ko darīt? Protams — runāt ar šo puisi. Bet kur lai viņa ņem naudu — vai lai pamēģina Karlosa ielā? Taču tam vēl bija laika. Vispirms jāsatiek šis vīrs un jāizpēta, ko viņš zina. Viņa piecēlās no tualetes galdiņa, piesēdās pie veclaicīgā rakstāmgalda un lielā, neizveidotā rokrakstā uzvilka: „Lēdijai Horberijai ir iespējams pieņemt misteru Džonu Robinsonu rīt priekšpusdienā pl. 11."

*

„Vai tā būs labi?" jautāja Normans Gāls.

„Dieva dēļ!" atteica Puaro. „Vai tad jūs gribat uzstāties kādā komēdijā?"

„Jūs taču sacījāt, ka maza pārģērbšanās nevarētu kaitēt," drusku apmulsis apvaicājās jaunais zobārsts.

Puaro nopūtās un pievilka Gālu pie spoguļa: „Aplūkojiet pats sevi, vairāk es neko nevēlos. Aplūkojiet sevi! Vai jūs gribat spēlēt Ziemsvētku vecīti? Jāatzīst jūsu bārda gan nav balta, bet melna — tā ir nelieļu krāsa. Bet kas par bārdu! Bārda, kas taisni brēc uz debesīm! Lēta un smieklīgi nemākulīgi piestiprināta bārda. Un tad — uzacis! Vai tad jums ir kāda slimīga tieksme uz liekiem matiem? Līmes smaku var saost jau no vairāku metru attāluma. Un ja jūs domājat, ka neviens nepamanīs plāksteri uz zoba, tad jūs milzīgi maldāties. Mans jaunais draugs, jums neizdodas būt par aktieri."

„Piedodiet, esmu piedalījies diezgan daudzos draugu rīkotos teātra uzvedumos," stīvi atteica Normans Gāls.

„To es tik tikko varu iedomāties. Pat rampas gaismā jūsu tēls nepārliecinātu. Kur nu vēl Grosvenora skvērā, gaišā dienas laikā..." Puaro nobeidza teikumu plecus raustīdams.

„Nē, mans draugs," viņš atsāka no jauna, „jūs esat izspiedējs, nevis komediants. Es vēlos, lai cienījamā kundze no jums nobīstas, un nevis, lai viņa jūs ieraugot nomirtu smieklos. Mans spriedums jūs izbrīnē, vai nē? Es tur neko nevaru grozīt. Ejiet tūliņ uz vannas istabu un nomazgājaties."

Gluži satriekts Normans Gāls paklausīja. Kad viņš pēc ceturtdaļstundas atkal parādījās ar sarkani noberztu seju, Herkuls Puaro apmierināts pamāja: „Très bien. Joki ir garām, sākas nopietna darīšana. Jums piestāvētu mazas ūsiņas; bet es jums pats tās piestiprinātu." Kādu brīdi viņš rīkojās ap Normana virslūpu. „Un tagad — celiņu matos citā vietā — tā! Ar to pietiek. Un nu es gribētu dzirdēt, vai jūs arī atceraties savu runājamo tekstu."

(Turpinājums sekos)

Latvieši Marokā

L. MARŠALKA IEDZIED PLATES RABATAS RAIDĪTĀJAM — JAUNEKLIS, KAM VEICAS — BEZ SOCIĀLĀS NODROŠINĀŠANAS — GADU DZĪVOJUŠI LAIVĀ — KRĀPNIEKU NAGOS — DARBS BŪTU, BET... — VIESIS NO INDOĶĪNAS

Vēstule Latvijai no Kasablankas

Latviešu kolonija Marokā nav liela, ap 30 personas — vairums vecāko gada gājumu cilvēku, no kuriem Kasablankā mīt lielākā daļa, kamēr pārējie apmetušies Rabatā un Marokas vidienā. No Anglijas še ieradusies arī dziedātāja Lidija Maršalka, kas saistījusies Marokas raidītājā Rabatā, kur jau iedziedājusi platēs 12 latviešu un cittautu dziesmas. Tuvākā laikā Maršalka paredzējusi ieskaņot vēl vairāku latviešu komponistu darbus. Tāpat še apmeties jaunais pianists Andrējs Nadziņš, kas Vācijā skolojās pie komponista H. Berino un tagad turpina mūzikālo izglītību pie kāda franču profesora. Kā jau Latvijā rakstīts, kādā Marakešas slimnīcā strādā pazīstamais latviešu acu ārsts Dr. Reinhards, kas drīzumā pārcelsies uz Marokas dienvidaustrumiem, kur vadīs trachomas apkarošanu.

Bez īstajiem latviešiem ir še vēl arī tādi, kas vairāk vai mazāk jau novērsušies no mūsu tautas. Tā še dzīvo kāds jurists, kas tiecas pie krieviem. Otrs — izbijis kuģa kapteinis, apprecējis krievieti un ap 30 gadus nodzīvojis Parīzē. Viņa dēls pārvalda tikai franču un krievu valodas. Tad še ir kāda franču lidotāja atraitne, kurai pieder elektrotechniskais un radio veikals. Tā gan latviešu valodu nav vēl aizmirsusi, bet kad viens no mūsu tautiešiem viņas veikalā prasījis gludekli, veikala īpašniece atbildējusi, ka tādas mantas neesot. Un tikai, kad gludeklis nosaukts franču valodā, lidotāja atraitne iesaukusies: „Bet tas taču pletīzeris!" un tūdaļ arī pasniegusi vajadzīgo. Bez tam še vēl dzīvo kāda latviešu jaunava, kas pēc dažādām dēkām atkļuvusi še no Vācijas. Parasti viņa latviski vairs nerunā — esot aizmirsusi, bet, piedaloties kādās mājas viesībās vēlā stundā tomēr sākusi dziedāt latviešu dziesmas.

Lielākā daļa tautiešu Marokā ieceļojuši uz noslēgto darba līgumu pamata. Daži gan sākumā vīlušies, jo darba devēji nebija varējuši tos sagaidīt un nolīgtajās vietās pieņēmuši citus darbiniekus. Tā nācies meklēt darbu pašiem, kas bez franču valodas zināšanām nav viegli. Tā kāds bij. dzelzceļpolicijas darbinieks kļuvis par krāsotāju, kas šeit ir viens no sliktāk atalgotajiem amatiem, kādēļ par krāsotājiem, mūrniekiem un namdariem strādā gandrīz tikai arābi. Taču labāk veicies šī tautieša dēlam, kas ir apdāvināts zīmētājs un dabūjis labi atalgotu vietu kādā techniskā reklāmu birojā. Tā īpašnieks par jaunekļa darbu tā sajūsmināts, ka nodomājis uz sava rēķina sūtīt viņu uz Franciju papildināties šai nozarē. Turklāt, jaunais censonis ir arī apdāvināts pianists un turpina mūzikas studijas pie kāda franču profesora Kasablankā. Mazā 6 kv. m. istabiņā, kur dzīvo visa trīs cilvēku ģimene, vietu atradušas arī nomātas klavieres, kur vaļas brīžos vingrinājas šis ideālisma un spara pilnais jauneklis.

Mūsu tautiešu izpeļņa svārstas ap 25.000 franku mēnesī, pie brīva dzīvokļa, apgaismošanas un ūdens, kas še dārgāks par elektrību. Dažs jau paguvis iekrāt savu artavu, kas nepieciešama nevien nākotnes celšanai, bet arī slimību un darba nespējas gadījumos, jo sociālās apdrošināšanas še nepazīst. Tikko ilgāku laiku kāds nespēj strādāt, to atlaiž no darba, nerūpējoties par viņa tālāko likteni. Tā kāds lietuvju inženieris ar līgumu bijis saistīts labi atalgotā darbā savā speciālitatē. Seši mēnešus nostrādājis, viņš saslimis ar akūtu reumatismu un atlaists no darba. Tikai līdzjūtīgu cilvēku atbalsts paglābis nelaimīgo un viņa ģimeni no bada nāves, jo slimošana ilgusi pusgadu.

Grūtākā problēma šeit dzīvokļu jautājums. Latvieši dzīvo saspiesti — visbiežāk barakās. Ploku ģimene pat vairāk kā gadu nodzīvoja savā jachtā, ar kuru tā bija atbraukusi šurp no Manheimas. Tas arī bija viens no iemesliem, kādēļ šī ģimene Kasablanku atstāja, dodamās tālāk ar savu peldošo dzīvokli uz Dakāru. Viņu nodoms bija — braucot gar Afrikas piekrasti, apmeklēt visas ostas un nopelnīt naudu, pārdodot pašdarinātas ģipsa plāksnes, uz kurām attēlota jachta vētrā. No Dakaras viņi paredzējuši doties tālāk uz Kolumbijas štatu. Otrs Ploku ģimenes aizbraukšanas iemesls bija tas, ka P. Kasablankā neveicās ar mākslīgā marmora rūpniecību: viņš bija nokļuvis krāpnieku nagos un cieta lielus zaudējumus.

Līdzīga neveiksme bija piemeklējusi arī mūsu tautieti skulptori un gleznotāju S. kundzi. Pag. rudenī tā iekārtoja keramikas darbnīcu, pieņemot par palīgu kādu italieti un nodarbinot 15 arābus. Sanākuši lielāki pasūtinājumi dažādām Ziemsvētku figūrām. Bet kad italis ar arabiem iestrādājušies, kādā jaukā dienā S. kundze atradusi savu darbnīcu tukšu. Viņas darbinieki bija pārcēlušies uz citu vietu, atstājot vienīgi parādus. Izmantojot S. kundzes uzticību, viss bijis izkārtots tā, ka sūdzībai tiesā nebūtu bijis nozīmes.

Runājot par darba iespējām Marokā, jāatzīmē, ka liels pieprasījums ir grāmatvežiem, stenodaktilistēm, mechaniķiem, elektrotechniķiem un virtuvenēm, kas prot gatavot franču gaumē. Grāmatvežiem un stenodaktilistēm pilnīgi jāprot franču valoda, pārējiem — daļēji. Taču grūtības rada tas, ka šajos darbos pieņem tikai uz līguma pamata, kas, ieskaitot līguma apstiprināšanu Rabatā un darba meklētāja nokļūšanu Marokā, ilgst ap 4 mēnešus, bet tik ilgi neviens uzņēmējs parasti negaida. Labāka būtu iespēja — pašu līdzekļiem nokļūt Marokā, bet tad arī jārēķinājas ar dzīvokļa grūtībām.

Eiropiešiem Kasablankas klimats diezgan piemērots. Šovasar caurmēra temperātūra bija 25 gr. C ēnā, jo karstajās dienās okeana vēji gādā par veldzi. Citādi tas ir Marokas vidienā, kur vasaru temperātūra sakāpj līdz 50 gr. Taču arī tur dzīvo bij. DP, kuriem nav iespējams karstos vasaras mēnešus pavadīt Atlasa kalnu kūrvietās vai doties uz Eiropu, kā to dara šejienes bagātnieki.

Nupat gaidām Kasablankā mīļu viesi — tautieti — franču leģionāru, kas patlaban cīnas Indoķīnā. Uzzinājis manu adresi, viņš raksta, ka paredzēto atvaļinājumu nodomājis pavadīt Kasablankā, savu tautiešu vidū, jo 4 gados tikai divi reizes viņš dabūjis runāt mātes valodā.

Kasablankā, novembrī.

Edg. Rempe

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

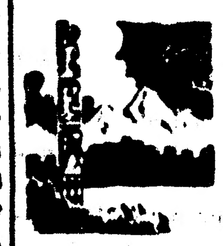

Archibīskapa pārstāvis Kanadā māc. A. Skrodelis atgriezies no garāka brauciena pa Rietumkanadu, lai apzinātu un vienotu turienes latviešus. Brauciens ildzis 25 dienas, veicot 7.000 jūdzes. Apciemotas 12 pilsētas, kur noturēti dievkalpojumi un sanāksmes, pārrunājot latviešu lietas un organizāciju. A. Skrodelis apmeklējis arī 70 atsevišķas ģimenes, un 3 slimniekus. Daudzās vietās latvieši pirmo reizi pēc ieceļošanas piedzīvoja latviešu dievkalpojumu.

Δ Parīzē šinīs dienās notika Valdas Dreimanes un Francijas nac. konservatorijas laureata Tālivalda Ķeniņa laulības. Tajās bez latviešu viesiem bija ieradušies arī konservatorijas profesori un audzēkņi. Laulību ceremoniju vadīja māc. E. Lapuķe, bet mūzikālus priekšnesumus sniedza B. Ivanovs, prof. A. Andrējevs un Dr. A. Okolo-Kulaks. Dažas dienas pēc laulībām jaunais pāris saņēma sēru vēsti, ka mirusi pazīstamā sabiedriskā darbiniece Anna Rūmane-Ķeniņa — komp. T. Ķeniņa māte.

Δ Latviešu akadēmiķu palīdzības saistības prezidijs Getisburgā uzaicinājis visus Amerikā dzīvojošos saistības locekļus Ziemsvētkos atcerēties ar ziedojumu sūtījumiem Vācijā palikušos kollēgas un citus trūcīgos tautiešus. Saistības locekļi aicināti arī sekmēt emigrācijas parādu atmaksu kārtošanu, lai nemazinātos Amerikas baznīcu organizāciju labvēlība turpmākajiem latviešu izceļotājiem.

Δ Visus Latviešu-lietuviešu vienības biedrus, kas patlaban dzīvo Amerikas kontinentā (ASV, Kanadā, Argentīnā uc.), lūdz steidzami piesūtīt LLV Amerikas delegācijai (Mr. Emils Skujenieks, 1232, E. 71-st Str. Cleveland 3, Ohio, USA) sekojošas ziņas: tagadējo adresi, biedra kartes numuru un nodaļu, kurā skaitījies pirms izceļošanas. Tāpat lūdz reģistrēties visus, kas neatkarības laikā bijuši LLV biedri Latvijā vai Lietuvā, bet Vācijā nav pārreģistrējušies. Var pieteikties arī jauni biedri, neatkarīgi no dzīves vietas. Rakstīt var latviski vai lietuviski, pietiek ar atklātni.

Δ Londonas sūtniecībā notika dziesmu dienu organizācijas komitejas sanāksme, kurā nolēma koŗa koncertu rīkot nākošā gada 29. jūlijā, Londonā, Alberta aulā. Par rīcības komitejas goda priekšsēdi izraudzīja sūtni K. Zariņu, priekšsēdi A. Abakuku, bet mākslinieciskо vadītāju A. Jerumu.

Δ Jūmā, Arizonā, ASV viskarstākajā stūrī dzīvo un strādā 22 latvieši. Valstssvētku vakarā tie sanāca Vītoliņu ģimenes mītnē, kur atceres garīgo ievadu teica E. Augstkalne, bet referātu lasīja V. Zeminskis. Valsts himnai sekoja tautas dziesmas un L. Augstkalnes deklamācijas.

Δ Bostonā nodibināta DV nodaļa, kas grib palīdzēt latviešu grūtdieņiem trimdā. Pag. valdē par pr-ku ievēlēts V. Andriņš, loc. — J. Bergmanis un R. Vītols. Revizijas komisijā — V. Feldmanis, O. Auģis un I. Riekstiņš.

Δ Sadarbībā ar Apvienoto luterāņu baznīcu ASV, māc. Z. Kristbergs sācis organizēt latviešu luterāņu draudzi Nūdžersijas štatā. Par draudzes centru izraudzīta Leikvuda.

Δ Anglijas baltiešu padomes priekšsēža amatā rotācijas kārtībā nācis A. Jērums. Padome no jauna 10.000 eks. izdevusi brošūru The Tragedy of the Baltic States. Tāpat turpināta labu attiecību un sadarbības izveidošana ar citu tautu organizācijām.

19 collas sniega paralizē pilsētas dzīvi

VĒSTULE LATVIJAI NO KLĪVLENDAS

Tikko pirms nedēļas piedzīvojām bargu pērkoņa negaisu, bet tad — kādā piektdienas pievakarē sacēlās krietns putenis, apmēram tāds, kādu Latvijas ziemā piedzīvojām ik pārnedēļas. Sniga un putināja visu nakti. Kad sestdienas rītā piecēlāmies, pasaule bija pārvērtusies līdz nepazīšanai. Paveŗot mājas durvis nācās pārliecināties, ka līdz ielai nav iespējams tikt citādi, kā peldus. Šaurā sprauga starp mūsu un kaimiņu māju bija piedzīta turpat cilvēka augstumā. Tomēr saimnieks drīz vien bija dabūjis pāris talciniеku, un pusstundas laikā caur kupenu bija izrakts tunelis.

Mašīnas, kas pastāvīgi stāvēja mūsu šķērsielā, bija ieputinātas līdz jumtam. Bet īstās pārvērtības atklājās tikai pie galvenās ielas stūŗa. Ietņi bija vienās kupenās, caur kuŗām kā mācēdami pērās retie ielas gājēji. Ik pa simts soļiem stāvēja pa tramvaja vagonam vai autobusam. Viss pārējais ielas vidus bija pilns iestigušām un iesnigušām vieglajām un smagajām mašīnām — gan šķērsām, gan pusšķērsām. Daža no tām pašas spēkiem centās tikt uz priekšu pa slapjo sniega putru, bet bez panākumiem. Riteņi griezās uz vietas, bet motors izmisīgi kauca kā ievainots zvērs. Kādai pavisam neatlaidīgai mašīnai motors pēkšņi aizdegās — īpašnieks tikko paguva izlēkt laukā, un drīz vien ielas vidū stāvēja tikai kūpošs vraks, jo nebija ar ko dzēst. Garāmgājēji šādās ainās noraudzījās ar lielu interesi un neskopojās ar padomiem.

Gribējās kaut ko iegādāties svētdienas pusdienām, bet par to nebija ko domāt. Lielo veikalu ieduvis bija pilnas sniega, un neviens necentās tās atbrīvot. Tikai sīkāko veikalu īpašnieki bija savas durvis kaut kā atrakuši, un šie veikali tad arī bija galīgi pārpildīti. Cilvēki pirka visu, ko vien varēja dabūt — gluži kā galvu zaudējuši. Pie dažu slēgto veikalu durvīm stundām ilgi skanēja trauksmes zvani — acimredzot, veikalā kaut kas nebija kārtībā. Bet šais skaņās neviens neklausījās. Veseli fabriku un dzīvokļu kvartāli bija palikuši bez elektriskās strāvas. Vienīgi sarkanās, dzeltenās un zaļās signālspuldzes ielu krustojumos neatlaidīgi turpināja mainīties parastajā kārtībā un regulēt satiksmi — kuras vairs nebija. Lielās pilsētas dzīve bija apstājusies.

Ap pusdienas laiku uz klajākajiem stūriem sāka parādīties lielo firmu mašīnas ar pienu un maizi, ko pārdeva turpat uz ielas. Vienā mirklī saradās garas rindas, un mašīnu saturu īsā brīdī izpirka. Nakts un agrā rīta maiņas strādnieki, kas uz darbu vēl bija kaut kā nokļuvuši, elektriskās strāvas trūkuma dēļ bija spiesti atgriezties mājās — kājām. Ko tas nozīmē pilsētā, kas izstiepusies 25 jūdžu garumā, nav grūti iedomāties. Vilcieni pienāca ar lielu nokavēšanos vai arī nepienāca nemaz; tāpat „streikoja" pasts, bet vēstuļu kastiņas ielu stūros bija pilnīgi ieputinātas.

Fabrikas lielāko tiesu atjaunoja darbus tikai nākošās nedēļas vidū, kad izdevās noorganizēt kaut cik regulāru satiksmi. Rakstot šīs rindiņas, no puteņa sākuma pagājušas sešas dienas, un tikai tagad pilsēta sāk atkal īsti atdzīvoties. Šādu puteni klīvlendieši neesot piedzīvojuši kopš 1913. gada. Ar to lielā mērā izskaidrojams organizācijas trūkums un nepietiekamie soļi radīto traucējumu novēršanai.

Vietējā prese skarbi vēršas pret pilsētas valdi, kas laikus nav parūpējusies par piesardzības soļiem. Sevišķus pārmetumus saņem pilsētas galva, kas puteņa naktī nav vis devis rīkojumus ar pilsētas rīcībā esošiem līdzekļiem apsargāt no aizputināšanas kaut galvenās satiksmes artērijas, bet gan pa radio atkārtoti licis visiem sēdēt mājās un, protams, darījis to arī pats. Laikraksti jautā, pie kādām sekām varētu novest šāda nepietiekama sagatavošanās nejaušībām kaŗa laikā, un kas varētu notikt pēc kaut neliela uzlidojuma, ja jau deviņpadsmit collu bieza sniega kārta izraisot gandrīz vai nacionālu traģēdiju.

Klīvlendā, decembrī.

Emils Skujenieks

Pīpē vesels! / LATVIEŠU LIDOTĀJI VIRS AUSTRĀLIJAS

Vēstule Latvijai no Gretas

Kādu dienu vecāka tipa vienplāksnis, pikēdams, nekaunīgi tuvu pārlidoja Gretas nometnes baraku jumtus un nosvieda mazu izpletnīti tieši Išes tēva istabas priekšā. Izpletņa virzienā skrēja gan bērni, gan lielie, jo katrs vēlējās to ja ne iegūt, tad vismaz redzēt. Dāvanas piederību norādīja pavadzīme: „Išes tēvam. Pīpē vesels! Jānis un Arturs." Pie izpletnīša bija pilns tabakas maks ar pīpi. Nometnes direktors uzskatīja tik zemu lidojumu par apdraudējumu, un drīz vien vainīgie — divi latvieši — bija apzināti un saņēmuši bargu brīdinājumu. Tomēr vakaros un nedēļu nogalēs sarkanā lidmašīna redzama arī vēl tagad, tikai lidošanas ugstums ir tāds, kādu paredz noteikumi.

Reiz sestdienā, apmeklējot Nukasles jūrmalu, iegriezos aerodromā. Vienā stūrī ieraudzīju jau pazīstamo sarkano lidmašīnu, ap kuru liknāja divi jaunekļi, runādami latviski. Pēc pirmā pārsteiguma, sarunas sāka vērpties ar lidošanu.

„Kāpēc mācaties lidot?"

Jaunākais — Arturs E. pārsteigts paskatījās manī: „Cilvēks taču vēlējies lidot kopš senseniem laikiem! Vai gan es būtu izņēmums? Jau zēna gados katru lidmašīnu pavadīju ar neizsakāmu vēlēšanos arī pašam reiz lidot. Kad Italijā redzēju amerikāņu lidotāju apmācības filmu, tad zināju, ka par pirmo Austrālijā nopelnīto naudu mācīšos lidot."

„Pirksim vecu kaŗa lidmašīnu," piebilst otrs — Jānis L., „un brauksim mājās. Ceļš lēts, redzēsim pasauli un, kas zin, vai mūsu zināšanas nenoderēs, lai palīdzētu izdzīt „vaņkas". Žēl, ka Korejas karš gandrīz cauri. Bet ja „visi striķi trūkst" un jāpaliek Austrālijā, tad pelnīsim maizi lidojot!"

„Cik dārga tad ir lidošana?"

„Pirmās 8 stundas instruktora apmācībā maksā 3 mārc. 10 šiliņu. Nākošās 32 stundas (bez instruktora) 3 mārciņas. Tad var likt eksāmenus, lai iegūtu civillidotāja licenci, kas dod līdzīgas tiesības, kādas reiz bija auto sporta vadītāju apliecībai — ar pasažieriem pelnīties nevar. Kad nolidotas kopsummā 160 stundas, var iegūt transportlidotāja licenci. Protams, lai tiktu uz 2 vai 4 motoru transportlidmašīnām, jānolido apm. 400 stundas. Gan arī tad strādāt var tikai Jaungvinejā, jo Austrālijā, tāpat kā ārstiem, darbu nedodot."

„Vai austrāliešu klubā jūs uzņem labprāt?"

„Bija jāizpilda dažādas anketes un jādod daudz solījumu. Mums par katru nolidotu stundu jāmaksā mārciņa vairāk nekā austrāliešu kollēgām. Citādi austrālieši ir sirsnīgi, biedriski un izpalīdzīgi. Vietējā laikrakstā Newcastle Morning Harald bija ievietots raksts par mūsu lidošanu, kurā pieminēts kādēļ vispār esam Austrālijā. Tagad te lidojam 3 latvieši un 1 ungārs."

Latviešu jaunieši Arturs E. un Jānis L. pie lidmašīnas.
A. Zariņa uzņēmums

„Vai lidot nav bailes?" jautāju un vēroju vecās kaŗa apmācības lidmašīnas.

„Nav tik traki, kā izskatās!" atbild Arturs E. "Īsi pēc kaŗa tāds putniņš maksājis 50 mārc. Tagad tikpat, cik jauns, labs motocikls — ap 300 mārciņu. Tās ir vecās amerikāņu AVRO mašīnas. Par tām rūpju nav. Aerodroms gan mazs, ar fabrikām visapkārt un zemā vietā. Plūdu periodā pat guļ zem ūdens, kas ilgāku laiku kavē pacelšanos un nolaišanos."

Reiz Jānim L. gadījusies nelaime, kas gan pie jūras esot parasta parādība. Pēc 15 min. lidošanas gribējis nolaisties, bet izšauta sarkana raķete. Gribējis sēsties otrreiz — atkal sarakana raķete. Lejā ļaudis mājuši rokām, rādījuši, skraidījuši. Beidzot pacēlusies cita lidmašīna un vedusi nolaisties no otras puses. Iemesls: pusdienā, 15 min. laikā, mainījies vēja virziens, ko kārtīgos aerodromos parāda attiecīgas ierīces. Mūsu puiši jau lido droši. Bailes no zemes zudušas.

„Patīkami brīvajā laikā atrasties virs jūras līčiem, eikaliptu mežiem, klausīties motora dziesmā un domāt par to, kāda gan tagad no augšas izskatās Latvija. Ir jau novembris," tā viņi prāto.

Gretā, novembrī **A. Z.**

LATVIJAS PĀRSTĀVJI, ABONĒŠANAS UN SLUDINĀJUMU MAKSA ārzemēs

Abonēšanas maksa minēta par eksemplāru mēnesī, bet sludinājumu maksa par vienslejīgas nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu, par vienreizīgu 10 iespiedumr. un par vienreizīgu 5 iespiedumr. sludinājumu.

ANGLIJĀ: galvenais pārstāvis un Anglijas abonentu kartotēkas vadītājs A. Veinbergs, 41, Carysfort Rd., London N. 16.
E. Andriņa, 37, Earls Court Rd., London W. 8.
E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3.
Abonem. £ —/6/—; slud. —/1/1; —/6/3; —/3/3.

ARGENTĪNĀ: Asociacion Letona en Argentina, Buenos Aires, Boedo 737.

ASV: P. E. Irbe, 561, Brightwater Court, Brooklyn, 35, N. Y.
A. Bīlmanis, 500, 4th Street, S. E. Washington, D. C.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverly, Iowa.
P. Dubovics, Quaker Lane, Hyde Park, New York.
Arv. Lūsis, Rt. 3, Coldwater, Miss.
Rūd. Krafts, Zion Lutheran Church, Dalton, Minn.
V. Puriņš, 1020, Fulton E., Grand Rapids, Mich.
J. Upesleja, 5322, W. Wisconsin Ave, Milwaukee 13, Wis.
P. Lapsiņš, c/o O. C. Livingston, Union City, Ind.
A. Ozoliņa, 1635, N. Orchard Str., Chicago, Ill.
J. Kājiņš, 600, Tremont St., Boston, Mass.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,— un 1,50; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

AUSTRĀLIJĀ: galvenais pārstāvis un Austrālijas redakcijas un abonentu kartotēkas vadītājs A. Šmits, 21, Linden Avenue, Wendauree, Ballarat, Vic.
A. Strazdiņš, 64, St. John Street, Windsor S. 1, Melbourne, Vict.
E. Liepiņš, Migrant Workers Hostel Wallgrove, Rooty Hill (Sydney), Hut F 12, N. S. W.
A. Priedītis, 32, St. Mary St., Camperdown (Sydney), N. S. W.
O. Strauts, P. O. Box 1500, G. P. O Adelaide, S. A.
A. Medenis, Migrants Centre, Staff. Bl B, Bathurst, N. S. W.
L. Kukure, 12 Seventh Ave, Alberton, via Adelaide, S. A.
E. Meija, 256, St. Georges Terrace, Perth, W. A.
A. Zariņš, Holding Camp Greta, N. S. W.
Dž. Raudziņš, Accomm Centre Holding, via Northam, W. A.
Vilis Eglīte, Migrant Holding Centre C. J. C. Somers, Vic.
V. Buks, McIlwraith Str., Everton Park, Brisbane, Q.
G. Šteinbergs, 620, St. Kilda Rd., Melbourne, S. C. 1., Vic.
J. Strautiņš, 12, Seventh Ave., Alberton, S. A.
Abonem. £ —7—, pa gaisa pastu £ 1/3/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/3.

BEĻĢIJĀ: galvenais pārstāvis un Beļģijas abonentu kartotēkas vadītājs K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet.
Latv. Sark. Kr. Beļģijā, 28, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Abonem. B. fr. 35; slud. 7; 36; 22.

BRAZILIJĀ: Ž. Leimanis, Sao-José dos Campos, L. C. B. Est. de Sao-Paulo.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

DĀNIJĀ: A. Upīte, Prags Boulevard 71, Kobenhavn.
V. Briedis, Postbox 212, Kobenhavn V.
Abonem. D. kr. 6,—; slud. 0,84; 5,20; 3,12.

DIENVIDAFRIKĀ: E. Dancigers, „Happy Acres", off. Gordon Rd., Somerset West, C. P., South Africa.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

FRANCIJĀ: E. Baumane, 86, rue Michel Foch, Lorient.
K. Birznieсе, 31, rue de Seine, Paris 6-eme.
Abonem. Fr. fr. 300; slud. 46; 270; 162.

HOLANDĒ: A. E. Pariss, Herschelstraat 56, den Haag.
Abonem. H. fl. 3,—; slud. 0,36; 2,10; 1,26.

JAUNZĒLANDĒ: Vl. Austiņš, 42, Averill Street, Shirley, Christchurch.
Abonem. £ —/7/—, pa gaisa pastu, pasūtinot pie mūsu galvenā pārstāvja Austrālijā A. Šmita 1/3/—, pa gaisa pastu £ 1/3/—; slud. —/1/4; —/7/3; —/4/3.

KANADĀ: I. Batraks, P. O. Box 1866, Sta. C, Toronto 3, Ont.
Brīvā Balss, Canadian Latvian Newspaper, 1534, King St., W. Toronto, Ont.
H. Drupais, 10155, Waverley St., Montreal, P. Q.
A. Kalniņš, 360, Grace St., Toronto, Ont.
Artūrs Ķīvītis, Hurdman's Bridge, Box 184, Ottawa, Ont.
V. Ziediņš, Latviešu grāmatn. 98, Morse St., Toronto 8, Ont.
Abonem. $ 1,—, pa gaisa pastu 2,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

NORVĒĢIJĀ: H. Dzelzkalns, Jerpefaret 7, Voksenlia, Oslo.
Abonem. N. kr. 5,50; slud. 1,03; 5,73; 3,45.

SPĀNIJĀ: Dž. Rimkeits, Gran via 15, Bilbao.
Abonem. $ 1,—; slud. 0,19; 1,04; 0,62.

VENECUELĀ: J. Henkuzens, Medicatura Rural, Sanare, E-do Lara.
Abonem. Bs. 3,35, pa gaisa pastu 10,05; slud. 0,64; 3,60; 2,08.

ZVIEDRIJĀ: Latvju Vārds, Postgiro 156582, Prenumerationkonto för Latvija, Box 15079, Stockholm 15.
Abonem. Zv. kr. 5,—; slud. 0,80; 4,70; 2,80.

LCK apgādā LATVIJA

NO RĪGAS RADIOFONA:

Viensētas pārvieto ar traktoriem

KAS IEVĒLĒTI JAUNAJĀS RAJONA PADOMĒS — SVEŠI SAIMNIEKOTĀJI LATVIJAS MEŽOS UN UZŅĒMUMOS — PĒC ŪDENS JĀIET UZ BULDURU STACIJU —RĪGĀ VĒL ZEĻ SPEKULĀCIJA

Kā jau bija sagaidāms, katrā no 16 padomju republiku galvaspilsētām apgabalu vai rajonu padomēs decembra vēlēšanām par kandidātiem uzstādīti Staļins, Molotovs un citi Kremļa varenie, kas, protams, atteiksies un pieņems mandātus Maskavā un citur, lai Latvijā dotu vietu Ostrovam, Titovam, Nikonovam, Kalnbērziņam, Vilim Lācim un virknei mazāku garu — teātra direktoram Paikavniekam, ārstei Ponomarevai, prof. Peivam, prof. Liepukalnam, Annai Saksei, Valdim Luksam, Andrējam Balodim u.c.

Sovetiskaja Latvija ievietojusi kolhozu būvniecības pārvaldes priekšnieka E. Ropa rakstu, kurā starp citu teikts: Kolhozu ciematu būvi nedrīkst pārtraukt arī ziemā, kad ragavu ceļš var labi palīdzēt pārvest ēkas. Tāpēc pārvešanai derīgās ēkas nekavējoties izraugāmas un pēc iespējas nesjauktā veidā pārvedamas ar traktoriem uz izplānoto kolhoza centru. Bauskas rajona kolhozs Lielupe šinīs dienās ar traktoru palīdzību pārvietojis lielu ēku, sadalot to trīs daļās, lai uzceltu kūti 500 putniem. Tā ietaupīti 48.000 rubļu, jo jauna ēka izmaksātu mazākais 50.000 un būtu prasījusi arī 500 darba dienu. Pārvešanas pieredze jāpaplašina un jārūpējas, lai paredzētajos 5 gados viensētu vietā visur būtu jau izbūvēti kolhozu ciemati. Mežsaimniecības ministrija ciematu izbūvei atļāvusi izcirst trīskāršu koku normu, tā kā kolhozu celtniecībai varēsim saņemt vairāk nekā 8 milj. kub m. kokmateriālu.

Vēstulēs Sov. Latv. redakcijai no dažādām malām ienāk sūdzības par trūkumiem un nekārtībām padomju dzīvē un saimniecībā. Tā pēdējā kara invalīdi Maiorovs, Ņikiforovs, Jablonskaja, Novgorodova u.c. sūdzas, ka šovasar 6 mēnešus viņiem veltī vajadzējis gaidīt, kamēr izbūvē dzīvokļus un ūdensvadus Vidus prospektā 33, Bulduros. Pa visu šo laiku viņiem vajadzējis ūdeni piegādāt no Bulduru stacijas. Tāpēc jāsauc pie atbildības Rīgas jūrmalas vasarnīcu tresta vadītājs Januškēvičs un remontu kantora priekšnieks Gudels. Pēdējais izteicies, ka viņam ar šādām sūdzībām neko nevarot padarīt.

Kursants Ļeščevs ziņo, ka Dagdas putnkopības skolā oktobra beigās bijuši tādi apstākļi, ka nav varēts mācīties: telpas aukstas, klasēs ne galdu, ne solu, uz 25 cilvēkiem masa petrolejas spuldze. Tāpēc kursantiem uz mācību sagatavošanu jāgaida rindās visu cauru nakti. Trūcīgs arī uzturs.

Par līdzīgiem apstākļiem ziņojums saņemts arī no Mežciema sanatorijas, un sanatoriju pārvaldes priekšnieks Fedosejevs atzinis, ka Mežciema slimnieku pārtika zem katras kritikas. Tagad iecelts jauns diētas ārsts un arī mācīts pavārs. — Iekārtot petrolejas pārdošanu Rīgas Mežparka rajonā prasa šādi tur dzīvojoši pilsoņi: inž. Gorskaja un Borodko, skolotājs Karpovs un mājsaimniece Parkeviča. Mežaparkā petroleju nevarot dabūt, bet tramvajā un trolejbusā to pārvest aizliegts. Mājsaimniece Kanajeva savukārt lūdz Rīgas veikalos noorganizēt lauru lapu, piparu un vaniļas pārdošanu, jo šīs garšvielas tagad dabūjamas vienīgi pie spekulantiem tirgos.

Latvijā noorganizēta biedrība politisko zinātņu un pretreliģiskas propagandai, kas patlaban uzdevusi saviem 100 aktīvajiem biedriem ar lekcijām apbraukāt lauku rajonus un stingri aģitēt pret reliģiskiem maldiem. Par priekšzīmīgākiem aģpropiem ateismā izvirzījušies lektors Karpovičs, prof. Šmits un prof. Daņilovs no LVU un zinātņu akadēmijas, kā arī skolotāji Mazurs Aglonas, Jodinskaja Rūjienas un Kuzovkova Abrenes rajonos.

Rēzeknes MTS politruks Miagkijs uzbrūk Rēzeknes rajona prokuroram par liberālu pieeju kaitnieku un tautas noziedznieku apkarošanā. Vēl arvien neesot saukti pie atbildības kolhoza Zvaigzne vadītāji Salamons Rupainis un Jēzups Kraulis, kas izsaimniekojuši 40.000 rubļu, kā arī kolhoza Jaunā dzīve priekšsēde Kirsanova, kas nelikumīgi pārdevusi sienu no kolhoza pļavām 14 ha apjomā. Tāpat pie atbildības saucams Molotova kolhoza putnkopis Pjotrs Daņilovičs, kas pieķerts kolhozā labības zādzībā, un strādnieks Vavilovs, kas nozadzis MTS traktora dinamo. Par pēdējo sen ziņots, bet prokurors Kopeiko neceļot ne ausu.

PASAULES RAKSTN. SERIJAS 5. GRĀMATA IZNĀKUSI

NEGAISA NAKTS

Žorža Dišamela romāns

No franču valodas tulkojusi Veronika Strēlerte

Parnasa vērtīgo grāmatu vidū šis lielā franču autora romāns ir sevišķi interesants. Vai ticēt burvības varai? Vai ticēt jauniem amuletiem? Tā ir problēma, ar ko cīnās autora tēlotais jaunais zinātnieks.

Brož.: Zv. kr. 4,30; DM 4,50; šil. 7/—; A. šil. 8/6; Dol. 1,—; K. dol. 1,10.

Iés.: Zv. kr. 7,30; DM 6,85; šil. 10/6; A. šil. 13/6; Dol. 1,60; K. dol. 1,85.

Pieprasiet saviem grāmatu piegādātājiem vai apgādam

PARNASS,

Gärvargatan 11, Stockholm, Sweden

(858)

PRECĪBU AĢENTŪRA

Celsim latviešu ģimeni! Lai neizniktu latviešu tauta, radīsim jaunas latviešu ģimenes. Tautiešiem, -tēm, kas vēlas iepazīties un nodibināt laulības dzīvi, rakstīt:

„London, Weekly Advertiser", Box 47, 58, Farringdon Street, London E. C. 4, Great Britain.

Sarakstei jāpievieno aploksne ar Jūsu adresi, bez tam Lielbritānijā dzīvojošiem 4 gab. 2,5 pensu pastmarkas, bet ārpus Lielbritānijas dzīvojošiem — starptautiskais pasta atbildes kupons vajadzīgo pastmarku vērtībā.

(832) PILNĪGA DISKRECIJA!

15. janvarī pārtrauc...

(Turpinājums no 2. lpp.)

sēta DP masu izceļošanā. Individuālas personas vairs neuzņems, atskaitot tās, kuru piederīgie jau izceļojuši uz Austrāliju, bet še jārēķinājās ar iecelošanas ieilgšanu. Personām, kam Austrālijā ir 1. pakāpes radinieki, kas dažādu iemeslu dēļ nav reģistrējuši Vācijā paliekošos piederīgos Austrālijas valdības izlases komisijā (selecting board) nekavējoties jāsazinās ar Austrālijā esošo ģimenes locekli, lai tas pieprasa minētā komisijā iecelošanas atļauju. Izlases komisija pārbaudīs visus iesniegtos pieprasījumus. Gadījumā, ja pieprasījumu noraidītu, to virzīs tālāk uz Ženevu, un IRO mēģinās šīm personām palīdzēt. Sarunā ar Austrālijas luterāņu baznīcas pārstāvi noskaidrojies, ka minētā organizācija nevar palīdzēt personām, kam Austrālijā nav piederīgo. Austrālijas luterāņu baznīca pašlaik ļoti aizņemta ar tām personām, kas jau iecelojušas Austrālijā, bez tam organizācijas rīcībā nav attiecīgā personāla un līdzekļu. Masu izceļošanas schēmas turpināsies līdz 1951. g. marta beigām. DP, kas vēlas izceļot uz Austrāliju, nav ieteicams vilcināties.

Zviedrija pārvietoto personu iecelošanā līdz šim nebija ieinteresēta, jo emigrācijas autoritātes baidījās, ka varētu iepļūst Zviedrijai nevēlami elementi. Tagad attiecīgās autoritātes kļuvušas iecietīgākas, un uz Zviedriju iespējams izceļot personām, kas atbilst sekojošiem noteikumiem: 1) jāprot zviedru valoda (maaliet), 2) jābūt piederīgiem Zviedrijā, 3) jābūt labiem sakariem ar Zviedriju. Pašlaik zviedru firmas uzdevumā kādas nacionālitātes pārstāvis atrodas ceļojumā pa Vāciju un cer sagādāt darbu apm. 300—400 DP personām. Darbs paredzēts fabrikā. Ja šis plāns izdosies, paredzams, ka nākotnē sekos citi darba piedāvājumi. Interesentiem jāinformējas pie LWF individuālās emigrācijas direktora V. Havkinsona.

Arī Norvēģija pēdējos mēnešos ieinteresēta bēgļu uzņemšanā. Norvēģijas luterāņu baznīca interesējas par visiem, neškirojot pēc DP statusa. Arī še vajadzīgas personālijas par bēgļiem resp. ģimenēm, kas ieinteresētas iecelot Norvēģijā un strādāt lauksaimniecībā un tekstilrūpniecībā. Bez tam ir pieprasījumi pēc mājkalpotājiem(ām), fabriku strādniecēm un kvalificētiem metalrūpniecības strādniekiem.

Sarunās ar vairākiem Dienvidamerikas konsuliem izdevies noskaidrot, ka nākošajā gadā uz Dienvidameriku varēs izceļot tikai pāris mazas grupas. Personām, kam Dienvidamerikā radinieki, draugi un paziņas, jāsazinās ar V. Havkinsonu, kas palīdzēs nokārtot izceļošanas lietas. Zemes, uz kurām izceļošana paredzēta, vēl nevar minēt, jo vēl nav pilnīgas skaidrības. Raksturīgs darba piedāvājums šinīs dienās saņemts no Dienvidamerikas. Vajadzīgas 60 personas kādam būvniecības pasākumam Argentīnā: 25 būvgaldnieki, 5 mūrnieki-betonētāji, 5 dīzeļmotoru mechaniķi, 5 elektriķi, 5 bagaru vadītāji, 3 dzijbūvju meistari, 3 pulieri uc. speciālisti. Priekšroku dos vieniniekiem, bet var pieteikties arī ģimenes cilvēki (ar mazu ģimeni). Ģimenes cilvēkiem sākumā būs jādzīvo šķirti. Kad kandidāts būs Argentīnā, ģimene varēs sekot. Ja kāds no ģimenes locekļiem būs piemērots, firma tam dos darba iespēju. Var pieteikties arī personas, kam nav DP statusa. Cerams, ka arī pēc IRO darbības izbeigšanas būs iespējama vienošanās ar attiecīgo firmu par ģimenes locekļu iecelošanu Argentīnā.

Kanadas luterāņu baznīca vēlas, lai viņai piesūta personālijas par vismaz 600 DP. Pēc personāliju saņemšanas Kanadas luterāņu baznīca mēģinās dabūt galvotājus. Jārīkojas ātri, jo personālijām jābūt Kanadā jau pirms 1951. gada 1. februāra. Priekšroku dod locekļiem ar DP statusu, bet pieņems arī tādus, kam statusa nav. Šādām personām LWF aizdos ceļa naudu, kas atkarībā no ģimenes lieluma, būs jāatmaksā apm. 1 gada laikā. Jāpiezīmē, ka bez DP statusa pieņems tikai tādas personas, kur ir zināma drošība, ka tās parādu spēj atmaksāt. Galvenie pieprasījumi ir pēc vienkāršiem strādniekiem un mājkalpotājiem (8000 brīvu vietu). Vēlami vieninieki, tomēr daži pieprasījumi ir arī pēc atraitnēm ar bērniem. Invalīdu darba piedāvājumiem nav gadu robežu, bet gan noteikts, ka kandidātiem jābūt veseliem un spējīgiem pildīt paredzēto darbu. Personām, kuras Kanadas komisija kādreiz noraidījusi veselības dēļ, ir izredzes izceļot tikai tad, ja tās pilnīgi izveseļojušās. LWF palīdzēs sagatavot personālijas visām ieinteresētām personām, jo Kanada jau uzņēmusi lielāku skaitu pārvietoto personu, kuras ASV bija noraidījušas drošības dēļ. Brēmenē nodibināta iestāde, kas kārto emigrācijas lietas personām, kam nav DP statusa. LWF aicina pieteikties visus ieinteresētos. Personālijas izpildīs LWF ierēdņi.

Konferences dalībnieki vienojās, ka kopēju interešu labā LWF turpmāk informēs nacionālo grupu un darba dienesta pārstāvjus par visām emigrācijas iespējām un citiem emigrāciju skarošiem jautājumiem. Nacionālo grupu un darba dienesta pārstāvju pienākums ir virzīt šo informāciju tālāk, lai visi DP būtu savlaicīgi informēti par emigrācijas gaitu. Katrā IRO apgabalā, arī angļu un franču joslā, ir LWF nodaļas, ar kurām DP pārstāvjiem jāuztur cieši sakari.

Prof. Lindbergs paskaidroja, ka viņam bijusi saruna ar DP komisiju karavīru jautājumā. Diemžēl, LWF še grūti palīdzēt, jo LWF nav autoritatīva iestāde, bet gan brīvprātīga aģentūra. Pēdējā laikā tomēr zināms skaits bij. karavīru esot emigrējuši uz ASV. Tiem, kas atmetuši cerību emigrēt uz ASV, ieteic sazināties ar Mr. Havkinsonu, kas izpildīs personālijas uz kādu citu zemi. Neskaidrība bij. karavīru lietās stipri kavē pēdējās emigrācijas programmas. Rezultātā var iznākt palikt Vācijā, ja galīgais lēmums būtu negatīvs un starplaikā pārējās emigrācijas programmas būtu pārtrauktas. LWF un nacionālo grupu pārstāvji nolēma apmeklēt DP komisiju, INS un CIC, lai lūgtu kompetentu informāciju bij. karavīru jautājumā. Tas atvieglotu izšķirties par emigrāciju uz kādu citu valsti. LWF un nacionālo grupu pārstāvji griezīsies pie DP komisijas un mēģinās panākt zināmus grozījumus instrukcijā par karavīru emigrāciju.

Visām pārvietotām personām, kas ieinteresētas izceļot uz kādu no iepriekš minētām valstīm, ieteicams nekavējoties sagatavot personālijas. Nepieciešams pievienot mācītāja atsauksmi, ģimetni, dzīves aprakstu, iepriekšējo darba vietu atsauksmes uc. dokumentus, kas palīdz raksturot attiecīgās personas pagātni. Personālijas nosūtāmas uz sekojošu adresi: Mr. Vincent L. Hawkinson, Lutheran World Federation, (16) Frankfurt/M — Hoechst, Gebuschstrasse.

Attiecībā uz šķirtajām ģimenēm V. Havkinsons lūdz ziņot visus gadījumus, kur DP izceļojuši kādā no masu schēmām, bet palicējiem — ģimenes locekļiem radušās grūtības emigrācijā. Attiecīgās valdības garantējušas, ka piederīgie varēs sekot.

VĪRI KAS NOKĀPA ELLĒ (16)

Mana grūtākā nakts

LATVIEŠU PRETESTĪBAS KUSTĪBAS CĪNĪTĀJA ATMIŅAS

Pēc ilgāka pārtraukuma 13. jūnijā atkal pienāca mana reize doties uz Stabu ielu. Šoreiz čekas vīrs par varu centās panākt, lai parakstu visus iepriekšējos protokolus. Es kategoriski atteicos. Tad man nolasīja virkni pazīstamu vārdu, kas liecināja, ka apcietinājumā atrodas arī citi mana atzarojuma TS dalībnieki — P., F., Z. un Dz. Tie visi nāca no manas dzimtās puses un laikam bija apsūdzēti tai pašā lietā. Gan tūliņ paskaidroju, ka šie vārdi man sveši, taču iespējams, ka varbūt esam kaut kur redzējušies. Bet izmeklēšanas tiesnesi tas nepārliecināja. Un tā kāpināti asu jautājumu un atbilžu maiņā nonācām tiktāl, ka pratinātājs jau sāka dusmās kliegt:

„Mēs esam jūsu draugiem uz pēdām, un nebūs vairs ilgi, kad likvidēsim visu to bērnu spēlīti. Un žēlastības vairs nebūs, — katrs saņemsit ko pelnījis!"

Pārskaities un lamādamies viņš uzbruka man dūrēm un spārdīja kājām. Arī tulks izmēģināja roku, dauzīdams mani ar gumijas nūju pa galvu un pleciem. Kāds dūres triecienš ķēra man pakrūtī tā, ka bez elpas nogāzos uz grīdas. Taču sitieni un spārdīšana nemitējās. Kaut cik atguvies, sāku kliegt, lai pārtrauc manu mocīšanu, bet tulks uzlēca ar ceļiem man uz krūtīm, aizspieda muti, ar otru roku lauzdams d...nu uz augšu. Izmeklēšanas tiesnesis savukārt plūca man matus, saukdams lai atzīstos. Kad neatbildēju — sitieni un plosīšana kļuva vēl nežēlīgāka:

Atzīstieties, vai arī mēs jūs likvidēsim tepat uz vietas!"

Kad nelīdzēja arī tas, tulks atlauza man rokas pār galvu, tiesnesis uzkāpa delnām virsū un, sagriezis manu galvu uz sāniem, spieda dūri žokļos un deniņos.

„Uzdodiet savus biedrus, un mēs jūs tūliņ atbrīvosim!"

Beidzot, redzēdami, ka tā vien nekā nepanāks, viņi mitējās apstrādāt mani un pasauca sargu. Tas noveda mani pagrabā, kādā aukstā un mitrā kamerā, kas atgādināja cementa aku. No griestiem lejup nokarājās divi metalla gredzeni. Drīz ienāca arī mans spīdzinātājs ar 3 liela auguma vīriem. Tiesnesis rādīja man cilpu."

„Atzīstieties, vai arī mēs jūs te pakārsim!"

„Jūs ar varu gribat padarīt mani par noziedznieku, kāds nekad neesmu bijis," es atteicu.

Ar dzelžiem man saslēdza rokas uz muguras, bet tiesnesis aplika cilpu ap kaklu:

„Ko teiksit pēdējā vārdā?"

„Jūs nonāvēsit mani nevainīgu, un mana vienīgā vēlēšanās, lai to paziņotu piederīgajiem."

„Vēl jums ir laiks sevi glābt!"

„Kā gan lai glābjos, ja mani nogalina bez tiesas, neļaujot pat aizstāvēties. Ja jau padomju tautas vārdā tik necilvēcīgi apietas ar cilvēkiem, tad lai šis kauns krīt uz jūsu un padomju varas sirdsapziņas."

Tad mani atbrīvoja no cilpas, bet tūliņ saņēmu tik spēcīgu belzienu sejā, ka nogāzos uz mitrā klona, kur mani sita un spārdīja no jauna. Drīz vien pa degunu un muti sāka plūst asinis, kas maniem mocītājiem likās sagādājam velnišķu baudu. Pretoties, ne aizsargāties nespēju, jo rokas man bija saslēgtas uz muguras.

„Atzīstieties! Uzrādiet savus līdzzinātājus!" tiesnesis šņāca. „Ja nē — mēs jūs sadedzināsim!"

Noprazdams, ka arī tie ir tikai draudi, tāpat kā kāršana, es purināju galvu.

Kad sitieni un spērieni kļuva nepanesami, sāku kliegt, kas pamudināja manus mocītājus vēl nejaukākām spīdzināšanām. Viens no viņiem uzmetās man uz krūtīm un iegrūda mutē lielu caurslēdzamo atslēgu, lauzdams vaļā žokļus. Otrs ar knaiblēm satvēra mēli, izvilka to laukā un iespieda spīlēs, kuras grieza apkārt, kamēr otrs lauza man degunu:

„Atzīstieties, vai mēs griezīsim, kamēr mēles vairs nebūs!"

Es purināju galvu, kas mežonīgo čekistu vēl vairāk saniknoja. Aklās dusmās viņš spļāva man acīs, sejā un mutē, draudēdams pakārt aiz mēles. Tad ap kājām man apmeta cilpu un uzrāva augšā pie griestiem tā, ka saliektā galva balstījās pret klonu.

„Ja neatzīsities, mēs atstāsim jūs tā karājoties, kamēr izkaltīsit!"

Nesagaidījuši piekrītošas kustības, viņi dauzīja mani ar gumijas nūjām — pa kāju pirkstiem, pēdām un lieliem. Kāds no bendēm ienesa spaini, ko apcietinātie lieto kamerās dabisko vajadzību apmierināšanai naktīs.

„Atzīstieties, vai mēs jūs noslīcināsim mēslos!"

Galva man neganti dūca un dega no lielā asiņu pieplūduma, mēle šķita kā nogriezta un virvēs saņaugtās kājās pamirušas. Es lūdzu Dievu, kaut ātrāk pienāktu gals, lai nebūtu vairs jācieš pārcilvēciskās mokas. Nesagaidījuši atbildes uz atkārtotajiem atzīšanās mudinājumiem, tie pavilka mani augstāk un triepa man sejā un mutē spaiņa saturu!

„Ar šādu maizi mēs barojam vācu spiegus un padomju tautas nodevējus!"

Un tad atkal sākās dauzīšana...

Mēle man vēl arvien bija spīlēs sagriezta un kliegt vairs nespēju. Lai Dievs man to piedod, bet tajā brīdī es nolādēju dienu, kad māte bija dāvājusi man dzīvību. Nezinu, vai pārliekā asinsspiediena vai arī kāda sitiena apdullināts, biju zaudējis samaņu...

Pamodos asinīm un izkārnījumiem notašķīts. divi vīri, kas stāvēja man blakus, lika man piecelties un sekot. Kaut gan mēle bija atbrīvota no spīlēm, taču runāt es nespēju: tā izlikās bieza, stīva un lāgiem pat šķita, ka mēles nemaz vairs nav, tikai rīkles galā palicis kāds dedzinošu sāpju pilns kamols...

Mani ieveda kādā telpā un lika nomazgāties. Es taustījos kā piedzēries, un apkārtne man šķita griešamies karuselī. Mēģināju mazgāties, bet tas nepadevās: rokas šķita kā izlauztas un neklausīja manai gribai. Kaut kā tomēr noskalojos, pēc kam mani ieveda citā kamerā, kur pavadīju atlikušo nakts tiesu un visu nākošo dienu. Gan izmēģinājos runāt, bet vārdu vietā no mutes nāca tikai savādas, nesaprotama skaņas (šīs čekas mācības sekas kā neizdziedināma valodas defekts mani pavada vēl šodien).

Vakarā mani uzveda augšā un lika parakstīt iepriekšējās nakts protokolu. Tā kā tulks burtiski atkārtoja visu runāto, to arī parakstīju. Gan tiesnesis gribēja mani vēl iztaujāt un likt parakstīt arī pārējos protokolus, bet tā kā neviens nespēja saprast ko runāju, tiesnesis smīnēdams atlaida mani:

„Gan jau izdarīsim to nākošo reizi...

Lejā mani ievietoja uzgaidāmā kamerā, kuras apmēri bija 55×55 cm, tā kā apsēstoties ceļgali spiedās pretējā sienā un gribot negribot vajadzēja stāvēt kājās. Taču ilgi man tur nenācās nīkt, — pēc 4 stundām mani pārveda apakaļ uz centrālcietumu...

Tur bija notikušas vairākas pārmaiņas; blakus kamerā bija nākuši klāt jauni iemītnieki, kamēr no mūsējās pagājušā naktī ar visām mantām aizvesti V. un B. Viņu vietā bija mums piebiedroti nesen apcietinātie C., A. un M., kas vēstīja jaunus notikumus ārpolitikā. Vēlāk izrādījās, ka gandrīz visās kamerās ievesti jauni ieslodzītie, kas liecināja, ka pār Latvijas laukiem un pilsētām sācies velties arestu vilnis. Lielākā tiesa jaunienācēju bija apcietināti naktī vai agrā rītā, izceļot viņus no gultām.

Bez tam C. zināja pastāstīt kādu drāmatisku notikumu, kas norisinājies viņa acu priekšā: „10. jūnijā vēlā vakarā kopā ar savu draugu K. izbraucām uz Baltezeru zvejot. Īsi pirms pusnakts, ezera krastā pārrunājot pašreizējos notikumus, pēkšņi izdzirdām mašīnu rūkoņu un ieraudzījām pa šauro, līkumoto meža celiņu laužamies auto prožektora gaismas kūļus, kas svaidījās no vienas puses uz otru, it kā ko meklētu. Celiņš veda uz nelielu pļaviņu ezera krastā — pa labi no mums. Lai būtu droši, ka mūs nepamana, pārvācāmies pa kreisi — dziļāk mežā, aiz kāda krūmu pudura, un gaidījām, kas notiks.

Kad staru kūļi bija izlauzušies caur kokiem, pamanījām divu mašīnu siluetus. Pirmā apmeta loku uz laukumiņa un palika stāvot ar sāniem pret mums; otra iegriezās tā, lai tās starmešu gaisma apspīdētu pirmās mašīnas korpusu, tā kā visu labi varējām redzēt, kas pie mašīnas notika."

Nākošajā turpinājumā: PAŠI ROK SEV KAPU

Sienas kalendārs

Maksā DM 1.—

Divkrāsainā iespiedumā, dzimtenes skatu ilustrācijas, vārda dienas.

Pieprasīt: Arv. Eglītis, (24b) Pinneberg, Lettenlager, Bl. 6 — 419.

Uz ārzemēm izsūta pret 4 starpt. pasta kuponiem.

Krājumā: J. Veselā LATVJU TEIKSMAS — iesietas DM 5.—, un V Ramona KRUSTI — kopsēj. DM 7.—.

(839)

...kā nakts

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Zenta Mauriņa

Brīvība un rupjā maize

PĀRDOMAS VELTĪTAS GARLĪBA MERĶEĻA PIEMIŅAI

II

„Laikā, kad pat lepnais brits tiecas atbrīvot nēģerus un tiem piešķirt pilsoņu tiesības, Eiropā ir veselas nācijas, kas lokās zem bargas despotijas pātagas," raksta Merķelis Latviešos. Viņa nodoms bija vācu muižniecībai un garīdzniecībai rādīt spoguli cerībā, ka tie, ieraudzījuši plēsīgā zvēra seju, atjēgsies, ko dara „saviem brāļiem". Viņam arī bija talants savus rakstus pārvērst par spoguli un vāciešus piespiest tanī raudzīties, bet tie, sevi pazinuši, tiecās sadauzīt spoguli un tā rādītāju, gan dēvēdami to par Sivēnu (Merkel-Ferkel), gan aizvērdami tam savas durvis un liegdami viņam dzimtenē nopelnīt maizi. Bet viņu jaunās valodas un intrigas bija veltas. Gadi nāca un gāja, un beidzot uzvarēja patiesība.

Savos rakstos Merķelis baltvāciešus sauc par plēsīgiem zvēriem, par bendēm, par slepkavām, kas ordeņa brāļu un bruņinieku tērpā nāca uz Vidzemi, lai tur nodibinātu laupītāju valsti Kā miesnieki viņi tautu dzinuši uz kautuvi. Fanātisma aklināti, viņi lika kāju uz nevainīgās tautas pakauša, sprediķodami kristīgo mācību, kas viņu mutē pārvērtās zaimos. „Heere geweihter Mörder strömten nach Livland". Visspītīgākie, visdrošmīgākie latvieši tika noslepkavoti, un visa zeme bezspēcīgi gruzdēja zem dedzinātāju dūres. Apgaismes laikmetā latvieši un igauņi ir nulle pārējo Eiropas tautu vidū, un Merķelis redz laiku nākam, kur šīs tautas ar zobeņu rokā atriebsies saviem apspiedējiem. Latviešu dzimtbūvi viņš sauc par apgaismes laikmeta kauna traipu.

Kā labu psichologu, viņu nodarbina jautājums, kas arī mūs, tikai zīmējoties uz citu vēsturisku posmu, daudzkārt nodarbinājis. Kā tas iespējams, ka muižnieki, kas ārzemēs studējuši filozofiju, pārbraukuši savā dzimtenē, rīkojās kā cilvēku izsūcēji? Neapmierinādamies ar vispārīgiem apgalvojumiem, viņš min zīmīgus piemērus: kāds baltvācu aristokrats, kas asi nosodīfis tirgošanos ar nēģeriem, divus savus zemniekus iemainījis pret jājamo zirgu. Kāda dižciltīga dāma, kas teātra izrādē gauži raudājusi par cilvēkiem nodarīto pārestību, pārnākusi mājās savus apkalpotājus likusi nežēlīgi izpērt.

Baltvāci ārzemēs studē likumus par pienākuma svētumu un cilvēka cieņu un savās muižās „izsūc savu zemnieku smadzenes".

Viņš pierāda, ka latvieši, ordeņa brāļiem iebrūkot, atradušies tādā kultūras pakāpē, ka, ja iebrucēji tos nebūtu apspieduši, tie drīz vien būtu nostājušies līdzās pirmām Eiropas tautām. Ar savu enerģiju un asprātību tie mirdzēt mirdzētu Eiropas iedzīvotāju vidū un viņiem būtu savi Kanti, Herderi, Vilandi. „Bet liktenis viņus ievirzīja bēdīgākā gaitā: viņu gars tika zemē samīts un gadu simteņiem aizritot, viņi tika nospiesti arvienu zemāki un zemāki, kamēr beidzot tika pielīdzināti dzīvniekiem."

Viņš latviešu tautu nosauc par otro Laokonu. Tāpat kā gudrais Laokons nekā nespēja darīt, kad tam žņaudzējas čūskas no jūras izkāpjot uzbruka, tā arī mazā latviešu tauta no saviem žņaudzējiem nav varējusi atkratīties

Merķelis kā labs tautu psichologs zina:

„Neviena satversme tik varmācīgi un spilgti nepārveido tautas raksturu, kā despotijā iesakņojušies likumi." Šis teikums mūs sevišķi iespaido, zinot, cik ļoti boļševisms pārveidojis ne tikai krievus, bet visus savus pavalstniekus un nacionālsociālisms — vāciešus. Trimdas tirannija ir daudz maigāka, bet nenoliedzami, kā arī tā latvieti iekaļ važās. Dažs tās iztur nesalūztot, bet mūsu laika vērotājam nevar palikt apslēpti važu sagrauztie, iekšķīgi salūzušie vai traģiski bojā aizgājušie trimdinieki. Ne vienmēr nesamās nastas atbilst nesēju spēkam.

Runājot par latviešu raksturu, Merķelis pamatoti atšķir divus slāņus: pirmīpašības un iegūtas īpašības, resp. tās, ko tautai uzspieduši varmākas un nebrīvība.

Vidzemes vēsturē viņš veselu nodaļu veltī latviešu rakstura maigumam un pie tā arī atgriežas Latviešos. Šī nodaļa varbūt viena no visinteresantākām: Garlībs Merķelis, nepazīdams latviešu dainas kā noslēgtu vienību, kā tautas dvēseles ekstraktu, balstoties uz vecajām chronikām un paša pieredzi, zīmē latvieti gluži tādu, kāds viņš tēlots dainas kritātē, iežēle, šī „viskristīgākā" īpašība, simīga vēl nekristītam daiņu latvietim. Kas vēlas, var visas Merķeļa minētās latvieša īpatnības illustrēt ar daiņu citējumiem. Par to der sevišķi padomāt, jo trimda dažu labu latvieti jau tik tālu sakropļojusi, ka tas, kaut Hitlera un Staļina zvērināts pretinieks, zemapziņīgi ir terrora sistēmas ietekmēts. Kā citādi būtu izskaidrojams, ka nesen mūsu inteliģencē atskanēja balsis, ka bērnos audzināms naids. It kā tas pats kā katra nezāle jau gana neaugtu!

Pirms vācu iebrukuma latvieši bijuši „maiga, cilvēcīga, miermīlīga tauta, kas steidzās palīgā visiem bēdu piemeklētiem." Avāriju cietušos latvieši glābuši savās laivās, veduši tos savās mājās un cienājuši kā mīļus viesus. Viņš kristiešiem kā piemēru nostāda senlatviešu draudzīgo izturēšanos pret svešnieku. Neaizmirstams ir viņa nostāsts, kā senie latvieši izturējušies pret gūstekņiem. Reiz latvieši sagūstījuši 10 ordeņa brāļus un nolēmuši tos ieslēgt pazemē un atdot bada nāvei. Pie gūstekņu lodziņa pienākusi, latviešu zemniece teikusi: „Kādēļ šie negantie vācieši vēl tik ilgi dzīvo, es tos nomētāšu akmeņiem" Taču viņa pa mazo lodziņu nemeta vis akmeņus, bet maizes klaipus. Un Merķelis noslēdz nostāstu: „Labsirdīgā krāpšana tika atklāta un vai to sodīja? Nē! Latvieši jau nebija kristieši. Viņi nokaunējās savas nežēlības un dāvāja gūstekņiem brīvību."

Visaugstāk viņš cildina latviešu viesmīlību un godīgumu. Tai laikā, kad svešie iebrucēji vēl nebija sakropļojuši latviešu raksturu, mūsu senči nemēdza aizslēgt durvis, un Merķelis apgalvo, ka vēl viņa laikā tas Vidzemē esot bijis paradums. Tikai vienā gadījumā latvietis no kaimiņiem ņēma maizi vai citu pārtiku, neprasījis atļauju: proti, kad bija jāpacienā viesis un pašam mājās maizes pietrūka. Tā bijusi veca ieraša, aizņemties viesim nepieciešamo arī kaimiņa projienē no viņa klēts.

„Un šos ļaudis, cēli vientiesīgus, godīgus un brālīgus, samaitātie netikumīgie mūki un viņu biedri gribējuši labot un izglītot?"

Viesmīlību viņš nosauc par latviešu augstāko likumu, pareizi aizrādīdams, ka šīs skaistākās rotas trūkst dzīvniekiem un pārcivilizētām tautām. Kāpjot pa neganti stāvām un slidenām svešniecības kāpnēm un vērojot dažādu tautu un cilvēku raksturus, esmu bijusi spiesta ieskatīt, cik lielā mērā taisnība Merķelim: viesmīlība var būt tikai tur, kur ir atsaucīga sirds, kas nevar vienaldzīgi noraudzīties līdzcilvēku bēdās un priekos. Tikko sveštautiešim tādas nav, mēs to tūlīt pamanām, bet vai mums pašiem vēl tāda ir? Nodaļu par latviešu viesmīlību Merķelis noslēdz vārdiem: „Ai, jūs izglītotās tautas! Vai visā jūsu saprāta pilnība, ko jūs ar tādām pūlēm esat ieguvušas un ar ko tik ļoti lepojaties, var jums aizstāt lielo zaudējumu, sirds zaudējumu?"

Latvietis esot cēli spītīgs, un, ja tikai tam atļauj atvilkt elpu, domām bagāts, atjautīgs, apgarots. Kā austrumnieks viņš runājot salīdzinājumos un uzskatāmās gleznās. Apbrīnojama esot viņa veiksme mākslas amatniecībā. „Bet viņa talants tam biežāki kaitīgs nekā derīgs. Bez sava kunga atļaujas, kas viņu izsūc, viņš nedrīkst veikt nevienu darbu."

Kāds latviešu skolmeistars, autodidakts, izgatavojis mazas, bet labskanīgas ērģeles. Instrumentu muižnieks iedāvinājis baznīcai, par nabaga mākslinieku neviens nelicies ne zinis. Tas, meklēdams un nekur neatrazdams tversmi, alkohola tvaņos aizgājis bojā Varbūt viņā dusēja mocartiski ģeniāla dzirksts? Kā monuments šis nedaudzos vārdos zīmētais tēls paceļas mūsu jaunās kultūras vēstures sākumā, sevī ietverdams visu Atraitnes dēlu, Pazudušo dēlu, Nolādēto dvēseļu traģēdiju: „DP ir cilvēks, kam viss laupīts: dzimtene, māja, tuvinieki, darbs, gods un pat cilvēka vārds... DP mūsdienu iniciāļu un skaitļu laikmetā ir degradēts pazemes ēnu stāvoklī — bez savām vēlēm, bez savām tiesībām, bez savas nācijas, bez likteņa — ēnas bez pazemes, cietumnieki bez cietuma," raksta bēgļu traģēdijas autors Konstantīns Raudive.

(Beigas nākamā numurā)

Amerikāņi un Fokners / RITAS LIEPAS VĒSTULE NO ŅUJORKAS

Caurmēra amerikānim Viljema Foknera vārds nebūs gluži svešs. Fokners? Senātors, kā tad! Vai atomu pētnieks, varbūt. Nē? Bet tad droši vien kāds profesors, kas daudz minēts avīzēs? Taču Amerika ir milzīga zeme, un ja tai daudz aplamju, tas nenozīmē, ka nebūtu jo pulka zinātāju. Bet tie vienis prātis apgalvo, ka Eiropa arvien pratusi Fokneru cienīt un saprast kurpretim Amerikā tam uzbrukts vairākkārt vai arī vienaldzīgi paiets garām.

Amerikāņu literāti nesen zīlēja, ka Nobeļa prēmiju tikpat labi varētu piešķirt dzejas senioram Robertam Frostam un iemīļotajam dzejdarim Kārlim Sandburgam, bet starp nozīmīgākajiem prozistiem minēja Steinbeku, Hemingveju, Dos Pasosu. Tagad tomēr visi atzīst, ka kalsnais, 53 g. vecais rakstnieks no Oksfordas, Misisipi, ir šī goda gana cienīgs. Līdz šim tikai viena balss pacēlusies pret Foknera izraudzīšanu, kalpojot Misisipi laikraksta The Jackson Daily News redaktoram misteram Sallensam. Tā pārmet Fokneram, ka viņš savu dzimto Misisipi un tās ļaudis attēlojis necienīgi un pārspīlēti. „Vienalga, cik daudz godalgu Fokneram piespriestu," raksta Sallenss, „viņa ražojumi iederas tai literatūras skolā, ko var dēvēt par atkritumu kastes virzienu. Šķiet, ka tie, kas piespriež Nobeļa prēmiju, maldīgi domā, ka romānam, lai tas būtu izcils, katrā ziņā jābūt nekītram."

Ir tiesa, ka visai populāri ir „dienvidu štatu romāni", kuru varones baltos tērbos nīkst lievenī un sūc limonādi, kamēr varoņi tērzē un spēlējas ar jājamām pātagām. Dienvidus dažkārt uzskata par vienīgo Amerikas novadu, kur ļaudis „vēl ir laipni un ar labām manierēm". Bet rādīt šo mīlību un mājas baltām kolonām nav Foknera cienīgi.

Viljems Fokners, kas 30 gadu bijis par kājbumbu daudziem kritiķiem, nekad nav lūkojis aizstāvēties, nedz savus darbus — ko daudzi lasītāji strosti kā nesaprotamus — īpaši izskaidrot. Gandrīz visi viņa stāsti, noveles un romāni norisinās ģeogrāfiski aprobežotā joslā kādā rakstnieka iedomātā Joknapatauvas novadā Misisipi, ko varētu dēvēt par Viljema Foknera valstību. Taču viņa varoņi izauguši robežām pāri un iegājuši pasaulē, — ne tāpēc, ka Fokners tos attēlojis „necienīgi", bet dziļi cilvēcīgi. Tā ir Amerikas dienvidu „Tragedie Humaine".

Desmit romānos un vairāk nekā 30 novelēs Fokners ir gājis atpakaļ pagātnē, cauri divi gadsimteņiem, vēsturisko vielu pārraidīdams fantāzijā. Pilsoņu kara chaoss un dienvidu galīgā sakāve, tad jaunā celtniecības laika, atkopjoties no dziļajām brūcēm, un jaunās valsts izviršana, uzpeldot zemiem slāņiem, kam nekas nebija svētāks par dolaru, un kas pēdīgi iznīcināja pat to, ko neskartu bija pametuši ziemeļu karapulki un bandas. Tas ir Foknera darbu saturs, un šo dienvidu postu viņš liek paust tūkstoš mutēm un tūkstoš ļaužu dzīvēm.

Neviens cits rakstnieks nav tik iejūtīgi rakstījis par nēģeri un viņa problēmu, nedz arī to attēlojis tik spēcīgām krāsām. Fokners labāk kā neviens izpratis melnā cilvēka na-

(Turpinājums 6. lpp.)

Pētera Virsis

UBAGS

Tēlojuma autors ir 17 g. v. Eltinas vācu ģimnazijas audzēknis, kas latviešu skolām likvidējoties, turpina izglītību svešā mācības iestādē. Viņa darbi jau publicēti skolas žurnālā Sārts un The Rainbow, kur autors bijis par technisko redaktoru.

Tas ir tirgus. Ziemassvētku tirgus Vāczemē. Karuseļa troksnis, leijerkastes skaņas un pūļa čala jaucas viena ar otru. Žilbinošas reklāmas vilināt vilina, un tirgotāji saucieniem uzmudina ļaudis.

Arī es esmu iejaucies pūlī, un ļaužu drūzma mani nes uz priekšu. Kurp? Man vienalga, — tāpat kā tiem, kas jau te meklē izklaidēšanos, grib aizmirst ikdienas rūpes, ilgamoties.

Sāk snigt. Lielas, mīkstas pārslas laižas zemē, krīt matos, uz sejas, un tīkami veldzē pieri. Lēnām tumst. Klīstu starp būdām bez noteikta mērķa. Pagājusi varbūt stunda, varbūt arī vairāk, kad iznāku no tirdziņa. Uz ielas ļaužu mazāk, drūzmas vairs nav. Soļoju lēnām uz priekšu.

Te — uz ietves sēž ubags, lūdzoši izstiepis roku pēc dāvanām. Viņam var būt gadu septiņdesmit, galva jau aiz vecuma mazliet trīs, un koka kāja tālu izstiepta uz priekšu — tāds viņš tur sēž, ierāvies sevī, savās skrandās. Invalīds... Vieglas pūkas lēnām lidinās, pārklājot visu ar mīkstu, maigu segu. Pārslas krīt arī viņa sirmajos matos, uz rokām, drēbēm.

Nevīļus esmu apstājies. Ļaužu straumes plūst garām, zem viņu kājām pazūd tikko uzsnigušais jaunais sniegs. Pa retam iekrīt ubaga cepurē kāds naudas gabals.

Salst. Gribu doties tālāk, bet kāda iekšēja sajūta to neļauj. Es pagriežu galvu, un — mūsu skati sastopas... Roka ieslīd mēteļa kabatā. Pāreju ielai, un mana atlikušā sīknauda šķindēdama sabirst patukšajā cepurē. Ubaga sejā atplaukst smaids, un galva noliecas pateicībā.

Uzsitu mēteļa apkakli un steidzos mājup. Kaut gan aukstums spiežas cauri drēbēm, to vairs nejūtu. Sirdi pilda silta, gaiša sajūta. Tuvojas Ziemassvētki...

Pa Staburaga bērnu tekām

ASTOTĀS VIENTUĻO ZĒNU UN MEITEŅU NODARBĪBAS

Kāds zēns par savu pētniecības gājienu (uzdevums ar zīmējumu trešās vientuļo zēnu un meiteņu nodarbībās mūsu laikraksta š. g. 4. novembra numurā) raksta:

MANS PĒTNIECĪBAS GĀJIENS

Tā kā neesmu darbojies nevienā mazskautu pulciņā, tad nezinu, vai mans pētniecības gājiens būs pareizs.

Apskatot doto zīmējumu, es iedomājos, ka tā ir mana tēva sēta, jo tajā atrodu ļoti lielu līdzību ar manām tēva mājām. Iznākot no istabas, mani apņem vareno bērzu ēna, kas it kā sargāja mūsu mājas mieru. Pa labi no mājām ganu ceļa malā aug divas liepas, aiz tām lejā simtgadīgs ozols, tālāk ir egļu mežiņš. Tieši pretī mājām dienvidus pusē uz otra uzkalniņa aug divi oši. Pa kreisi no manis kalnā ir neliels priežu mežiņš, ko mēs saucām par priedulāju.

Papētot vēl sīkāk doto zīmējumu, liekas, ka visam tam pāri pūš drūmais rudeņa vējš: gaisā klaigā gājputni, labības druvas nodzeltējušas, no kokiem sāk raisīties lapas; zem ozola visā savā cienībā sēd skaista beka, no ozola krīt zīles kā lielas asaras par zaudēto draugu, kura celms vien ir palicis; tāpat eglājā zaķu pāris tup un bēdīgi groza ausis. Izejot un apskatot manas tagadējās dzīves vietas tuvāko apkārtni varu teikt, ka minētie koki arī šeit visi ir sastopami. Vairāk ir egļu, tās zaļo un aug drošīgi, bet pārējie koki, liekas, nejūtas visai labi; piemēram, bērzi ir tādi kā neapmierināti, ka nav tāda īsta baltuma un smuidruma. Man tā vien liekas, ka viņi arī cieš kā svešnieki — gluži tāpat kā mēs.

Ar ilgošanos gaidu to dienu, kad varēšu būt atkal savā tēva sētā, brīvībā, saulītē, putnu dziesmās un koku pavēnī.

Lūk, dažas tautas dziesmas par kokiem no iesūtītiem pētniecības gājiena aprakstiem:

Riet saulīte rietēdama,
Nolīdzini koku galus —
Jau piekusa govju gani,
Jau arāja kumeliņš.

Kam tie kalni, kam tās lejas,
Kam tie kuplie ozoliņi?
Rudzīšiem kalni, mežiem lejas,
Bitēm kupli ozoliņi.

Ozoliņ', ozoliņ',
Tavu lielu resnumiņu!
Tek bitīte trīs dieniņas,
Nevarēja aptecēt.

Liepa zied, liepa zied
Baltajiem ziediņiem.
Stādīsim liepu mežu
Apkārt mūsu pagalmiņu.

Lieta, lieta liepiņā,
Lieta liepas zariņā.
No liepiņas koklles griežu,
No zariņa stabulītes.

Es adīju raibus cimdus
Bērziņā lūkojot:
Cik lapiņu bērziņā'i
Tik raibumu cimdiņā'i.

Bērziņ, tavu kuplumiņu —
Līdz pašai zemītei,
Māmiņ' tavu labumiņu,
Līdz mūžiņa vakaram.

Osi, osi, ko tu gaidi,
Citi koki salapoja;
Citi koki salapoja,
Sudrabiņa lapiņām.

No rītiņa celdamies
Skaistu dziesmu nodziedāju
Par ošiem, ozoliem,
Par svētiem kociņiem.

Smagi pūta sila priede,
Smalka lietus pielijusi,
Gauži raud tie bērniņi
Kam nav tēva, māmuliņas.

Lai bagāta, kas bagāta
Priede, egle tā bagāta
Lai bij ziema, lai vasara
Zaļi svārki mugurā.

Visi koki šķili raud
Vasariņu vadīdami,
Priede, egle neraudāja —
Tām skujiņas nenobirā.

No šīm tautas dziesmām iemācīsimies tās, kuras neprotam, jo kādās citās nodarbībās tās noderēs.

Izlozējot starp zēniem un meitenēm, kas iesūtījuši savus pētniecības gājiena aprakstus, laikrakstu LATVIJA 1951. gada janvāra mēnesī saņems:

Aldis Grigulis — Vācijā
Jānis Sanders — Zviedrijā
Rūta Jansons — Anglijā
Andrējs Sināts — Amerikā

un vientuļo skautu laikraksta KLABATAS brīveksemplāru:

Ilmārs Jāņkalns — Vācijā
Balba Tidemane — Vācijā
Varis Bokalders — Zviedrijā
Balba Ozoliņš — Anglijā
Gunārs Heine — Amerikā.

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Vientuļo mazskautu vadītājs

Pirmā Latvijas pastmarka 19. decembrī kļūst 32 g. veca

Kurš gan no mums skolas gados nebūs krājis pastmarkas? Dzimtenē mēs savas zemes pastmarkām nepiegriezām lielu vērību, jo tās jau bija pašu māju ražojums. Toreiz centāmies iegūt ārzemju pastmarkas. Tas jau bija visai svarīgi — dabūt tādas zemes pastmarkas, par ko varējām lasīt tikai grāmatā; jo mums likās — mēs šīs zemes nekad savām acīm neredzēsim. Bet dzīvē gadās dažādi. Kurā pasaules daļā gan tagad nav latviešu? Dzīvojot svešās zemēs, ārzemju pastmarkas varam dabūt dažnedažādas; bet tagad mūs toties atkal vairāk interesē pašiem savas dzimtenes pastmarkas.

Skatot pastmarkas, varam atkal izsekot visiem valsts uzplaukuma gadiem no pat tās dzimšanas dienas. Kad Latvijas valsts nodibinājās, viss bija jāiesāk no nekā. Vācu armija atejot bija pametusi lielu krājumu vācu ģenerālštāba karšu, ko iedzīvotāji izlietoja par ietināmo papīru. Jaunās valsts pasta iestāde šīs kartes izmantoja lietderīgāk, un 1918. g. 19. dec. izdeva pirmās Latvijas pastmarkas 5 kap. vērtībā, sarkanā krāsā, ar A. Cīruļa zīmējumu — sauli ar trim vārpām. Vēlāk šis zīmējums tika mazliet pārgrozīts un iespiests jau uz rakstāmpapīra zilā krāsā 5, 10 un 15 kap. vērtībā. Tad uz plānā (cigarešu) papīra, un beidzot uz dažāda biezuma papīriem. Pastmarku iespiešanai tika izlietotas arī pusizgatavotās banknotes, piem. Bermonta-Avalova 10 marku un Rīgas Strādnieku deputātu padomes 5 un 10 rubļu banknošu mugurpuses. Vēlāk jau pastmarkas tika iespiestas uz parastā papīra. Pirmo gadu pastmarku iespiedumiem ir ļoti šķikts zobojums. Tikai retais varbūt ir painteresējies, kādēļ tas tā? Izrādās, ka zobojamai mašīnai savu uzdevumu veicot ar neparastiem papīra biezumiem (kartes, banknotes), cēlušies bojājumi.

Latvijas pastmarku metu zīmētāji bijuši — A. Cīrulis (saules zīmējums), J. Vībigs (Rīgas atbrīvošana), J. Brencēns (Zemitāna izdevums), R. Zariņš, kam vislielākais metu daudzums; bez tam vēl K. Krauzes uzmetumi (Valsts 10 g. jubilejas markas), seko A. Dreksiers, V. Kriņinš, A. Apinis, J. Šternbergs, Ž. Vidbergs uc. Latvijas pastmarkas, atskaitot dažus izlaidumus no pirmajiem gadiem, gandrīz visas iespiedusi Rīgas Valsts papīru spiestuve. Pēdējās pastmarkas tika iespiestas 1940. g. no janvāra līdz augustam ar jaunu vairoga zīmējumu (tā sauktā standartsērija).

Līdz ar svešu varu okupāciju beidzās arī Latvijas pastmarku iespiešana.

Oskars Pilants

Talāvijas 50 gadi

Studentu korporācijas Talāvijas 50 gadu pastāvēšanas atcere š. g. 14. decembrī ir svarīgs moments ne vien pašas korporācijas dzīvē, bet vispār latviešu tautas nacionālās kultūras un Latvijas valsts tapšanas un izveidošanas vēsturē.

Pirms 50 gadiem Rīgas politechnikuma 25 nacionāla ideālisma pilni studenti lika pamatu jaunai latviešu korporācijai, kuras mērķis bija izkopt savos biedros noteiktu nacionālu stāju, iegūt blakus augstskolas profesionālām zināšanām tādas arī par latviešu kultūras vērtībām, un izaudzināt viņos stingru raksturu cīņai par mūsu tautas tiesībām. Dibinātāji izcīnīja sev līdzīgas tiesības ar citām pie Baltijas augstskolām pastāvošām korporācijām. Līdztekus studiju darbam un pienākumiem korporācijā, tās locekļi rosīgi piedalījās arī vispārējā latviešu kultūrāli-sabiedriskā dzīvē, galvenā kārtā šīs dzīves vadošajā centrā — Rīgas latviešu biedrībā. Jau pirmajos pastāvēšanas gados no Talāvijas saimes izvirzījās žurnālisti, kas darbojās tā laika trīs lielāko latviešu laikrakstu — Dzimtenes Vēstneša, Rīgas Avīzes un Latvijas redakcijās. Tāpat vairāki talāvieši piedalījās pirmās Latviešu konverzācijas vārdnīcas sastādīšanā un darbojās speciālos lauksaimniecības žurnālos. Uz Talāvijas ierosmi tika iesniegts lūgums Rīgas politechnikuma vadībai nodibināt pie šīs augstskolas latviešu valodas katedru. Šim lūgumam nebija panākumu. Tad korporācija pati noorganizēja saviem biedriem latviešu valodas kursus: toreiz pat latviešu studentiem trūka savas tautas valodas pamatīgu zināšanu, jo cara laikā Baltijas vidusskolās neatļāva mācīt latviešu valodu. Ietekmīga loma talāviešiem bija Latviešu izglītības biedrībā, kas nodibinājās dažus gadus priekš pirmā pasaules kaŗa un daudzi Talāvijas biedri darbojās arī Rīgas lauksaimniecības centrālbiedrībā.

Pirmais pasaules kaŗš iecirta jūtamu robu Talāvijas dzīvē, izklīdinādams tās biedrus kopā ar lielu daļu latvju tautas bēgļu gaitās pa plašo Krieviju, un prasīja arī dažu talāviešu dzīvības kaŗa laukā. Nodibinoties Latviešu bēgļu apgādāšanas centrālkomitejai Pēterpilī, par tās priekšnieku ievēlēja Vili Olavu, Talāvijas filistri, kas spēja apvienot visas latviešu grupas un politiskos novirzienus grūtajā nelaimīgo latvju bēgļu aprūpes darbā. Olava vadībā komiteja izvērtās arī par politisku faktoru, kas veicināja centienus pēc pastāvīgas Latvijas valsts. Šo mērķu īstenošanā nopelni ir vairākiem Talāvijas filistriem, viņu vidū pirmā kārtā Zigfrīdam Meierovicam.

Kad drīz pēc Latvijas valsts nodibināšanas tajā iebruka komūnisti, Selonijas un Talāvijas konventi katrs pieņēma vienprātīgu lēmumu par iesaistīšanos Latvijas sargu rindās. Kopā ar citu mūsu korporāciju locekļiem viņi izveidoja Studentu rotu, kas ietilpa Kalpaka bataljonā. Ap šo bataljonu vēlāk izveidojās nacionālā armija. Daudzi Talāvijas biedri, kas piedalījās Latvijas brīvības cīņās, par varonību apbalvoti ar Lāčplēša kaŗa ordeni. Vairāki atdevuši savas dzīvības šais cīņās.

Latvijas valsts organizēšanas un celšanas darbā talāvieši atkal redzami pirmajās rindās. Lai atzīmējam Hūgo Celmiņu, kas kā valstsvīrs ar savu politisko taktu, apdomību un noteikto stāju daudz darījis Latvijas valsts nostiprināšanā. Arī pirmajā Tautas padomē, Satversmes sapulcē un visās Saeimās ar izciliem panākumiem darbojās vairāki Talāvijas biedri. Īsā Latvijas valsts pastāvēšanas laikā trīs ministru prezidenti ir bijušie talāvieši — H. Celmiņš, Z. Meierovics un A. Blodnieks, divi valsts kontrolieri, tāpat vairāki ministri un sūtņi.

Talāvija devusi arī mācības spēkus Latvijas universitātei un Lauksaimniecības akadēmijai. Universitātes rektoram prof. M. Prīmanim vācu okupācijas laikā izdevās panākt, ka mūsu universitāte un latviešu skolas varēja turpināt darbību kā nacionālas mācības iestādes. No Talāvijas nākuši arī vairāki pazīstami rakstnieki un mākslinieki.

Otrais pasaules kaŗš pārtrauca mūsu tautas raženo darba ritmu, apklusa arī Talāvijas saimes rosme. Komūnistu okupācija 1940. g. vispirms vērsās pret latviešu nacionāliem iestādījumiem un personām, naidīgi apkaŗojot korporācijas. Tās tika slēgtas, un šo organizāciju locekļus bargi vajāja. Jau 1940. g. vairāki tika apcietināti, bet 1941. g. 14. jūnija traģiskajā naktī no Talāvijas saimes izrāva ap astoņdesmit locekļus, deportējot tos uz vergu nometnēm. Talāvieši sērās un godbijībā noliec galvas šo upuŗu priekšā. Arī vācu okupācijas laikā bija noliegta Talāvijas, tāpat kā citu mūsu korporāciju darbība, jo viņu nacionālais spēks bija šķērslis okupācijas varas plānotai kolonizācijas politikai.

Kad vairāk nekā simtstūkstošu latviešu 1944. g. rudenī devās projām no Latvijas trimdā, viņu vidū bija arī ap trīs simts talāviešu, kas tagad izklīdināti pa visiem pieciem kontinentiem. Lielākā grupa emigrējusi uz ASV. No vecākās talāviešu paaudzes daudzi jau aizvēruši acis uz mūžību. Nav vairs atlikusi pat trešā daļa no dibinātājiem. Trimdā darbojas trīs no viņiem: dziedonis P. Sakss — ASV, inž. K. Timuška — Kanadā un inž. A. Vickopfs — Zviedrijā.

Par spīti trimdai, talāvieši arī turpmāk būs to cīnītāju rindās, kas kaŗo par latvju tautas brīvību. Lai tēvzemes mīlestība, kas apgaroja Talāviju pagājušos pussimts gados, ir par ceļvedi zvaigzni uz dzimteni!

A.

Mirusi Anna Rūmane-Ķeniņa

Rīgā mirusi Anna Rūmane-Ķeniņa, rakstniece un sabiedriska darbiniece. Viņa aktīvi piedalījās latviešu kustībā un spilgtā atmiņā no nacionālās neatkarības cīņu laika. Rūmane-Ķeniņa dzimusi 1887. g. Jelgavā, nodibināja Rīgā savu meiteņu skolu, kas 1912. g. apvienojās ar Ata Ķeniņa tirdzniecības skolu, kas kļuva par latviešu skolotāju grupas īpašumu. Tajā darbojās Saulietis, Madernieks uc. Mirušā sabiedriskā darbiniece baudījusi labu izglītību. studējusi Francijā un Šveicē, daudz rakstījusi ārzemju presē, un bijusi Latvijas ārlietu ministrijas dienestā. Ar viņas līdzdalību izveidota franču-latviešu tuvināšanās biedrība. Nelaiķes dēls ir pazīstamais komponists T. Ķeniņš, kas uzturas Parīzē.

Amerikāņi un...

(Turpinājums no 5. lpp.)

stu, kas tam mūžīgi jānes kā baltā cilvēka vainas kompleksa objektam. Melnie Foknera skatījumā ir reizē dienvidu štatu sirds, to atpestīšana un lāsts.

Pa laikam kritika Fokneram pārmetuši apzinīgi sarežģītu stilu, vienkāršiem teikumiem dažkārt klājot lappuses ar daudziem iespraudumiem iekavās. Taču šo īpašību — un ne vienmēr viņš tai paklaujas — līdzsvaro rakstnieka ārkārtīgā iedziļināšanās spēja, spilgtā iztēle un jūtu intensitāte. Viņš ir tiklab dzejnieks kā prozists, un daudzām viņa lappusēm stila skaistumā nebūs līdzinieču nekur modernā literātūrā.

Tagad, kad Viljems Fokners ieguvis augstāko balvu literātūrā pasaules mērogā, varbūt vairāk amerikāņu paņems rokā viņa grāmatas. Kaut vai pašu pēdējo — viņa jauno stāstu izlasi, jo — viņš taču nu ir slavens. Bet tas gan maz ietekmēs kalsno pusmūža vīru Oksfordā, kas allaž atturējies no publikas un reklāmas un diez' vai apzinās savu milža augumu amerikāņu literātūrā. Fokners strādā daudz un lielā klusumā, — un „neamerikāniski": lēnām rakstīdams ar roku, noklādams loksni pēc loksnes ar varagrebumam līdzīgu, skaistu un noteiktu rokrakstu, kā viduslaiku mūkam. Par jauniem darbiem viņš nekā publiski nav izteicies, jo godalgotais Fokners joprojām ir tas pats vecais, atturīgais Fokners.

Ņujorkā, decembrī.

KULTŪRAS CHRONIKA

Knuts Lesiņš un Valda Lesiņa Minesotas vairākās pilsētās un draudzēs snieguši koncertus, atskaņojot arī latviešu komponistu darbus.

Aktieri Skaidrīte Pence un Jānis Neimanis no Pensilvānijas ieradušies Bostonā, kur rosīgi piedalās latviešu teātra organizēšanā.

Čellists Francis Vlašeks St. Luisā parakstījis līgumu ar simfonisko orķestri un pašreiz sagatavo programmu koncertturnejai.

Jānis Jaunsudrabiņš turpina rakstīt tēlojumus otrai Zaļai grāmatai. Zviedrijā Abuča apgādā drīzumā iznāks viņa Es stāstu savai sievai.

Severīns Dūms

Ziemeļu galā (6)

Ciemos pie Konstances Miķelsones

„Lai varētu strādāt, ir vajadzīga vientulība," saka klusa balss, ja esat nācis no ielas drūzmas un trokšņa, jūs šos vārdus varat arī lāga nesadzirdēt. „Es strādāju lēni, un tas nozīmē, ka man vajag daudz vientulības."

Un daudz vientulības savukārt nozīmē laiku. Laiks — tas ir distan-

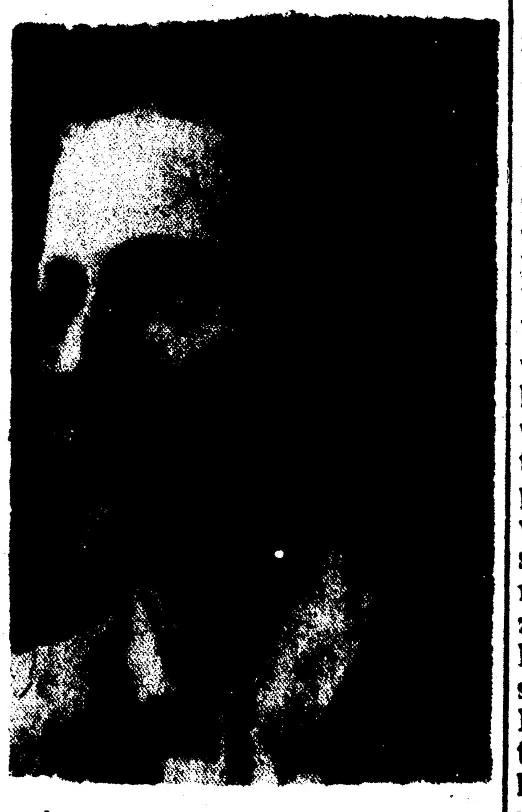

ce, kontemplācija, iedziļināšanās. Ja jūs pārāk strauji virpuļojat kādā citā laikā — tajā, kas aizskrien pa ielām, ostām un kontinentiem, tad jums ar Konstanci Miķelsoni būs grūti sarunāties — jūs daudz ko nesadzirdēsiet vai pārpratīsiet. Tāda ir arī viņas māksla — tajā nav nekā nejauša, spēji impulsīva, nepārdomāta. Viņas tēli ir jāatšifrē, jāiepazīst. Un tam neder steiga.

Respektējiet šo kārtību. Atstājiet savus ceļa putekļus jau vagonā. Meklējiet Zoo nometnes baraciņu ilgi, bet nezūdieties par to. Klauvējiet klusi un mēģiniet saklausīt atbalsi. Un nenoskumstiet, ja tā nenāk tūliņ — satiksiet citu reizi: dēla neveselība liek Bikts autorei palikt Vācijā ilgāk, nekā tas būtu labi. Citi piederīgie jau viņā krastā — dzīves biedrs vēsturnieks R. Miķelsons un 16. g. vecā meita. Bet atkal tas liekas sakrītam ar autores dabu — visam savs laiks; arī dzīvei, kam daudzi steidzas pakaļ pa ārzemju vīzām izklātu ceļu.

Mājas māte saņem jūs ar biklu laipnību — kā bajāriete, kam netīk dzirdēt slavējam viņas klēts bagātību. Ir durvis, kurās viens vienīgs atslēgas pagrieziens ļautu jums ieiet tūkstots iespēju zemē; un meistars, kas to var, ir pats Gronas konsuls vai Frankfurtes štābs. Bet viņš to nedara ir lūdzams. Un ir durvis, kas atdarās pašas, tikko pieskaraties rokturim. Aiz tām ir vairāk nekā tūkstots iespēju vien — tieši un bez kādas sagatavošanās jūs noklūstat Flobēra un Šekspīra sabiedrībā, jūs varat iegriezties antīkajā pasaulē un atceļā apciemot Bachu, jūs varat ieklausīties Strēlertes pantos un sastapties ar tiem, kas mākslai kalpo vēl tepat Vācijā. Tā ir bagātība, ko apjauš tikai tad, kad tā zaudēta. Un Konstance Miķelsone negrib to lēti zaudēt. Reizē tā ir vide un apkārtne, kuŗā viņa dzīvo, tā ir viņas darbnīca — šīs grāmatas Hamburgas koka baraciņā, šīs gleznas un sejas, šis pieticīgais galds ar logu, pa kuŗu ziemas vakaros raugās melnas debesis ar dažām spožām zelta acīm.

Autores māksla savus impulsus saņem no dzīves. Kā gan citādi, jūs teiksiet. Un tomēr nē. Mūsu rakstniecībā daža laba spalva pārtiek vienīgi pati no savas tintes; dzīve labi ja tai dod tikai vielu, faktus. Bet arī vislabākā pildāmspalva ar laiku izžūst. — Konstance Miķelsone vēro, pēta, analizē. „Arī Ramzes kundze ir dzīvs, ne izdomāts cilvēks," viņa saka par daudz pārrunāto tēlu krājumā Bikts. Un, kad izprasta un atminēta pēdējā dvēseles vibrācija, tā pārtop autores īpatnējā skatījumā. Dažreiz tas šķiet pārāk redzīgs un tik objektīvi vēss, tik zinātniski ieinteresēts, ka nevilus liek domāt par chirurgu, kam sveši skatītāju drebuļi operācijas gaitā. Bet tā ir laba skola. Un pašreiz autore veido kādu darbu, kas sola atklāt Miķelsoni — mākslinieci citā radīšanas koncepcijā. Autore veltījusi pat vairākas dienas tās vietas studijām. kur darbība noris. Kur tas ir? Ziemeļjūras piekrastē ar tās salām, paisumu un bēgumu, vētrām, ļaudīm un tikumiem. Bet autore negrib neko sīkāk stāstīt. Un tā laikam pareizi — ir autori, kas savus esošos un gaidāmos darbus piemin bez kāda bet. Un ir citi, kas manuskriptu glabā kā noslēpumu līdz pēdējam punktam, ticēdami, ka vārds nosaukts un pieminēts tas zaudēs to burvības spēku, kas tam liek tapt.

Visu brīvo laiku Konstance Miķelsone veltī mākslas un literātūras studijām. Dienās, kad viņas laika biedrus saista nesenā pagātne, likdama pārvērsties mākslinieciskos tēlos vēsturiskajiem notikumiem un ļaužu likteņiem, Miķelsone ar viņai piemītošo īpatnību vēršas citā virzienā — viņu interesē lietu būtība, mākslas pēdējie noslēpumi, tās līdzekļi un veidi. Bet viņas smalkais intelekts un iedzimtā inteliģence tādēļ vēl jo vairāk liek vēlēties, kaut nepaliktu aizmirsts kāds novads mūsu literātūrā, kam tagad mēdz veltīt vismazāk intereses — eseja un apcere.

Zoo nometnē ir vientulība, ir daži latvieši, turpat blakus ir miljonu pilsētas steiga — kā vēlaties. Konstance Miķelsone dzīvo zem saviem lielajiem nometnes kokiem, klausās laika gaitā, pēta, vēro un raksta. Un varbūt jau nākamā vasarā manuskripts būs galā. Un tas nebūs pēdējais šai krastā: Vācijas latviešiem būs sava rakstniece vēl dažus gadus. Un tukšā un pamestā zemē tas gan ko nozīmē.

Ingrida Vīksna

Mums jābrien jūrā

ROMĀNS

(32. turpinājums)

„Būs vien jākāpj atpakaļ mašīnā un jāmēģina tur snaust, cerams, ka es nenosalšu," vārgā balsī teica Kundze. „Un cik žēl, ka mēs nepaņēmām līdz sviestmaizes."

Pulciņa kundze pa to laiku bija ietusnījusi atpakaļ mašīnā un tēvs iecēla arī Ainu. Brīdi viņas tur kārpījās un grozījās, stumdīja saiņus un vīkstīja segas, līdz nosēdās un apklusa.

„Cik tagad varētu būt pulkstens?" iejautājās Pulciņš un paraudzījās visapkārt.

„Pus deviņi," atsaucās Fredis. „Jā, kas to būtu domājis, ka mēs te esam nospārdījušies gandrīz divi stundas. Un Kalnāji arī gandrīz klāt — būs vēl kādi kilometri trīs. Rīt pa gaismu varēsim aiziet kājām."

„Bet mantas!" iesaucās Pulciņa kundze.

„Kas nevarēs aiznest, tam grāvī," iedzēla Taivēns.

Dagnija pacēla seju pret debesīm, kur pinkaini mākoņi aizsedza spīdekļus, un sajuta uz pieres un acu plakstieniem nosmidzinām vieglu miglu. Ātra un smaga veļu laika tumsa blīvējās pār ceļu un kailajiem tīrumiem, un sarkanais kārniņu jumts, kas iegriežoties šai ceļā vēl spīdēja cauri dārza kokiem, bija pazudis agrajā rudens naktī.

Lai nevajadzīgi nepievilinātu kādu vācu patruļu, Fredis izdzēsa mašīnas ugunis, jo braucēju apliecības bija diezgan apšaubāmas, un vācieši bez vārda runas varēja nogādāt visus bēgļus uz tuvāko apmetni kādā skolā vai pagastnamā kur bija sapulcināti Vācijas kuģu gaidītāji. Ceļš iegrima galīgā tumsā.

Jūtot uzmācīgo aukstumu, kas aizvien vairāk spraucās cauri viņas biezajam, siltajam slēpotāju tērpam, Dagnija ar raizēm iedomājās abus mazos, ko Elga Pļava mēģināja sasegt un iemidzināt, un viņai ienāca prātā mājas, ko viņpus arumiem nesen bija aprijusi tumsa.

Apspriedusies ar Fredi, Dagnija uzrausās uz mašīnas un uzmeklēja Elgu Pļavu.

„Iesim un mēģināsim ielauzties tais mājās pa labi, es jums palīdzēšu aiznest mazo, būs bērniem siltāk."

„Jūs domājat?" Pļava šaubījās. „Un ja nu mūs nelaiž iekšā?"

„Gan laidīs! Kas tie varētu būt par ļaudīm, kas neatvēlētu savās mājās nakts patvērumu bērniem?"

„Būtu tiešām labi tikt siltumā — mans mazais nav arī īsti vesels."

„Es pajautāšu arī Pulciņa kundzei, vai tā gribētu mums pievienoties," teica Dagnija un pielīda tuvāk abiem lakatu bunduļiem, kur apakšā vajadzēja būt mātei ar meitu. Bet tās bija ievīkstījušās tik silti un pamatīgi, ka negribēja kustēt. Toties Kundze pievienojās ar lielu prieku, un vīrieši palīdzēja no mašīnas nocelt Andra lielo guļamo grozu.

„Es palīdzēšu jums aiznest zēnu," teica Fredis. „Un var būt, ka izdodas sarunāt tā, lai pārmaiņus arī divi no mums var tikt mājās apsildīties — diviem allaž jāpaliek būs sardzē."

Iebraucamā ceļa nekur neredzēja, aiz ceļa grāvja sākās uzarts tīrums, kas tālāk saplūda ar tumsu, bet daudz nedomādams, Fredis pārlēca grāvi un pazibsnīja visapkārt savu elektrisko kabatas bateriju. Arumi un arumi, visur pacēlās smagas, pikainas velēnas, un lēkājot tām pāri kā pa viļņu galotnēm, mazais pulciņš taustījās uz priekšu. Klupdami un krizdami, smagi celdami māliem aplipušos apavus, kas ar katru soli kļuva bezveidīgāki un svarīgāki, naksnīgie klaidoņi palēni tuvojās svešajām mājām. Nonākuši līdz dārza stūrim, gājēji apstājās un vēroja, vai kādā logā nepaspīdēs gaisma. Aiz stūra ieņurdzējās suns, un spalgi ieriedamies skrēja tiem pretim. Gaiņādamies no pinkaiņa, nācēji pārsoļoja pagalmu un piedauzīja pie durvīm, kas šķita vedam uz saimnieka galu.

Pēc mirkļa noklaudzēja aizbīdnis, un spraugā parādījās pusmūža sieviete augstu virs galvas turēdama resnu tauku sveci.

„Piedodiet, lūdzu, ka ielaužamies tik vēlu," Dagnija pavirzījās tuvāk durvīm, „bet mums ceļā iegrima smagā mašīna, un nu netiekam vairs tālāk. Mēs būtu ļoti pateicīgi par naktsmājām."

Tikai īsu mirkli saimniece vilcinājās, ļaudama sveces drebelīgajai gaismai ātri pārslīdēt atnācēju sejām un stāviem. Tad viņa pavirzījās sāņus un teica:

„Kas nu par lielu traucēšanu, nav jau vēl tik vēls. Ak, tad mašīna neiet vis vairs? Bet nāciet iekšā, gan jau kaut kā saspiedīsimies, vai nu tīri būs jānosalst uz plikā ceļa."

Priecīgs par saimnieces vēlīgo valodu, bēgļu bariņš saspiedās priekšnamā, un gaidīja, kur tos vedīs tālāk.

„Mums jau pilni kakti piebāzti vāciešiem, pašiem tik vien vairs ir, kā tā viena istaba. Bet tie tādi lāga puiši gadījušies, būs jāteic, lai saspiežas ciešāk un rauga palaist jūs tai mazā kukņā. Šodien jau viens bars aizgāja tālāk, palika drusku brīvāka māja."

Pavērusi kādas durvis, saimniece iebīdīja bēgļus nelielā pustumšā telpā ar padzisušu pavardu, kur uz grīdas salmos gulšņāja kādi pieci vācu kaŗavīri. Viens no tiem drebināja mutes ermoņiku, divi spēlēja kārtis, bet, ieraudzījuši durvīs svešās sejas, tie piecēlās sēdus un no visiem kaktiem atskanēja skaļi un jautri izbrīnu saucieni.

Kad Dagnija tiem lūdza, vai nevarētu atbrīvot kādu stūri pārnakšņošanai, vācieši veikli un vēlīgi saleca kājās, un, pametuši savas teltenes salmos, aizvācās uz blakus istabu.

Pāris no tiem atgriezās un mēģināja uzsākt sarunas ar atnācējām, bet, pamanījuši čīkstīgos bērnus un Fredi, vīlušies atvilkās atpakaļ.

„Re', te nu jūs varēsit kārtīgi izgulēties un saskaitīt vāciešu lēņos," Fredis paspēra ar kāju salmus. „Bet ar visu to būs labāk nekā uz klaja lauka. Gan jau drīz kāds no mūsējiem nāks jūs pasargāt no invāzijas briesmām."

„Tikai nesūti to skābo, tas lai drusku pasalst," piemetināja Dagnija.

„Re', kur izlepušas, kad vācu junkuri aiz sienas!" iesmējās Fredis un virzījās uz durvīm. „Nu, tad ar labu nakti."

Kamēr Dagnija ar Elgu Pļavu kārtoja guļas vietas, ienāca saimniece un ienesa prāvu krūzi piena.

„Varbūt bērni grib padzerties," viņa teica. „Daudz jau te nav, vairs tikai četras govis palikušas, un vācieši arī nodzer, bet kāda lāsīte jau iznāks. Un pāris riecieni maizes arī te būs," un viņa sniedza viešņām sātīgās vakariņas, kur ātri vien iecirtās atnācēju izsalkušie zobi.

„Vai tad tāļš ceļš vēl priekšā?" saimniece jautāja.

„Laikam neesot vairs necik tālu — uz Kalnājiem. Varbūt zināt tuvumā tādas mājas?"

„Ak, uz Kalnājiem," saimniece novilka gari un apklusa. Likās, ka viņa gribētu vēl ko teikt, bet tad apvaldījās. „Nav jau gan vairs necik tālu — no rīta parādīšu taisnāko ceļu. Dārzu un kūtsstūri no mūsu pagalma var saskatīt it labi."

Vēl brīdi pamēļojusi, saimniece novēlēja labu nakti un izgāja ārā, atstādama bēgļiem sveci un sērkociņus.

„Tādas siltas un laipnīgas mājas," ieminējās Elga Pļava, iztuntuļodama no liekajām drēbēm Andri, kas izrādījās piemīlīgs puišelis, tik pat brūnām acīm kā mātei, un skaitīja nepilnu otro mūža gadu. Pārģērbts un padzēries, Andris mierīgs sēdēja salmos un rotaļājās ar lielāko māsu. Māte ļāva savai plaukstai pārslīdēt zēna pierei.

„Tīrā nelaime ar zēnu," viņa teica. „Visu ceļu mūs vajā slimības. Tikko izbraucām no mājām, zēns saslima, nesapratām, kas par vainu, bet tad kāds ārsts, ko sastapām bēgļu karavānā, ieteica steigties līdz tuvākai slimnīcai, jo baidījās par aklās zarnas iekaisumu. Man laimējās noķert kādu vācu mašīnu, kas bija ar mieru mūs atraut līdz Rīgai — vezumu pametām māsai ar veco māti. Tai pašā dienā Andri operēja. Ārsts teica, ka vēl pēc stundas būtu bijis jau par vēlu. Un tomēr no slimnīcas zēns bija jāizrauj vairākas dienas par agru — citādi nebūtu tikuši vairs no Rīgas ārā. Nu man katru dienu jāpārsien Andrim brūce, zēns bailēs kliedz, lai gan domāju, ka sāpes nekādas vairs nejūt, bet nu ir laikam arī vēl apsaldējies."

(Turpinājums sekos)

Farelē (Varel) 1950. g. 12. decembrī miris

rakstnieks

Pāvils Gruzna

Apbedīšana piektdien, 15. decembrī, pl. 14 Farelē.

Latviešu Centrālā Komiteja

Ir saule augstu,
Sirdī kokles trīc,
Bet pēkšņi vakars pienāk negaidīts!

Grūtā sirds slimībā no mums šķīrās un Dieva mūžīgā mierā aizmiga mana sirdsmīļotā sieva, mūsu dārgā mammucīte un mūsu bargās trimdas varone

Valentīne Melbērzs, dzim Romeiķis

dzim. 1911. g. 15. janv. Daugavpilī, mir. 1950. g. 25. nov. Sidnejā.

Līdz pārvešanai dzimtenē apglabāta Sidnejas Rukvūdas (Rookwood) kapos.

Sirds Tava nerātnā,
Sirds Tava straujā,
Pārtrūka tā ar' reiz...

Mūžīgā piemiņā —
vīrs, dēli un draugi Austrālijā

1950. g. 1. decembrī no mums šķīrās mūsu ciešanu biedrs

Herberts Lunts

dzimis 1923. g. 23. maijā. Apbedīts š. g. 4. decembrī Ambergas Sv. Katrīnas kapos.

Aizgājēju mīļā piemiņā paturēs

Ambergas IRO sanatorijas latviešu slimnieki
un Daugavas Vanagu saime

Izlietojiet iespējas

pasūtināt sev un saviem tuviniekiem laikrakstu

LATVIJA PA GAISA PASTU

uz sekojošām zemēm:

uz Amerikas Savienotām Valstīm un Kanadu — DM 8,50 mēnesī, saņemot avīzi 4—5 dienu laikā no iznākšanas dienas Vācijā; uz Austrāliju un Jaunzelandi — DM 11,— mēnesī

LATVIJAS ātrais abonements pa gaisa pastu darīs prieku saņēmējiem un palīdzēs vienot izkaisītos latviešus trimdā

Gaisa pasta abonements pasūtināms pie visiem mūsu pārstāvjiem Vācijā un tieši apgādā

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany

Wolle Rieger
Handarbeits Spezialgeschäft
Schw. Gmünd am Markt

Ko lasīsim? Ko dāvināsim?

ZIEMAS SVĒTKOS

Bez šaubām — latviešu grāmatas, un Jūs droši varat izšķirties par

DAUGAVAS un PARNASA

apgādu grāmatām:

tās ir gaumīgi izdotas
un saturā vērtīgas

tātad tieši tādas, kas piemērotas dāvināšanai un lasīšanai Ziemsvētkos.

Ir pēdējais laiks tās pasūtināt vai iegādāties Jūsu grāmatu galdā.
Svētki pie durvīm.

Jānis Veselis **DIENAS KRUSTS** Romāns Broš. DM 6.90, ies. DM 8.90	Onorē Balzaks **EIŽENIJA GRANDĒ** Tulk. Ilze Legzdiņa Skalbe Broš. DM 6.25, ies. DM 8.30
Aleksandrs Čaks **MŪŽĪBAS SKARTIE** Poēma par latviešu strēlniekiem Broš. DM 9.70, ies. DM 13.30	Žoržs Diamels **NEGAISA NAKTS** Tulk. Veronika Strēlerte Broš. DM 4.30, ies. DM 6.35
Snikere, Jēgens, Sodums **TRĪS AUTORI** Jaunā latviešu dzeja Broš. DM 6.20, ies. DM 8.—	Džozifs Konrads **TAIFŪNS** Tulk. Andrejs Johansons Broš. DM 3.50, ies. DM 6.—
Mirdza Bendrupe **MAJESTĀTE UN PĒRTIĶIS** Noveles Broš. DM 2.75, ies. DM 4.85	Antuāns de St. Ekziperī **NAKTS LIDOJUMS** Tulk. Dagnija Šleiere Broš. DM 3.50, ies. DM 6.—
Mirdza Bendrupe **SMIEKLĪGAIS UN VIŅA SIRDS** Noveļu krājums Broš. DM 5.—, ies. DM 7.50	Ernests Hemingvejs **ARDIEVAS IEROČIEM** Tulk. Dzintars Sodums Broš. DM 7.35
Prof. Dr. med. H. Buduls **VESELĪGA DZĪVE** Broš. DM 6.90, ies. DM 8.30	Augusts Strindbergs **HEMSALNIEKI** Tulk. Lizete Skalbe Broš. DM 6.—
A. Pogiņa Eiche **A Course of ENGLISH** Sistēmatisks kurss latviešiem Broš. DM 6.—	Voltērs **KANDIDS** Tulk. Veronika Strēlerte Broš. DM 4.50

Pieprasiet saviem grāmatu piegādātājiem vai Daugavas grāmatu aģentūrai, Garvargatan, 11, Stockholm, Sweden.

(889)

ZIEMSVĒTKU DĀVANAS

par izdevīgām cenām:

DĀMU ZEĶES
DĀMU VEĻU
KUNGU VEĻU
DRĀNAS

Deimling

iepretī kino Palastam

HÖSCH

pie rātsnama

preču nams **dāmu un kungu cepurēm**

PLATMALĒM, BĒRNU CEPURĒM

plašā izvēlē piedāvā: ŠALLES, CIMDUS, DĀMU ZEĶES

Laba kvalitāte par izdevīgām cenām

Lielā izvēlē jaukas

Ziemsvētku dāvanas

par izdevīgām cenām pie

Rudolph

PIEDĀVĀJU

no krājuma grāmatas (vācu valodā) sekojošām amatniecības un rūpniecības nozarēm:

jēlādu apstrādāšanai,
smalkādu izstrādāš. mājrūpniecībā,
krāsu un laku rūpniecībai,
modernu parfimeriju un kosmētikas ražošanai,
pulkstenu taisītājiem (labotājiem),
krāsotājiem, mūrniekiem, elektrotechniķiem, radiotechniķiem,
galvanotechniķiem, šuvējām.

Apgādāju visas vācu grāmatu tirgū dabūjamās techniskās grāmatas par apgāda cenām.

MĀRTIŅŠ BĒRZIŅŠ,
grāmattirgotājs,
(14a) Schwäbisch Gmünd,
Postfach 11.

(892)

MEKLĒJU

Jāni Gulbi ar sievu Liliju un dēlu Jāni; pēdējā dzīves vieta: Hanau, DP Camp, US Zone. Rakstīt: Natālijai Margai, 4, Sylvan Ave, Toronto, Ont., Canada.

(885)

Vēlos pirkt grāmatu

A. Grapmanis

Fotogrāfija

(melni baltais attēls),

jaunu vai lietotu. Samaksu pārsūtīšu attiecīgās zemes valūtā. Rakstīt: A. Finartijs, c/o Box 1560, GPO Adelaide, S. A., Australia.

(893)

Eksternu pārbaudījumi

No 1951. g. 15. janvāra līdz 17. februārim Hamburgā, Zoo nometnē notiks eksternu pārbaudījumi latviešu ģimnāzijas kursa apmērā. Pieteikumi ar ziņām par līdzšinējo izglītību jāiesūta F. Šmidchenam (Hamburg 36, Bei den Kirchhöfen, Lager Zoo, II—5) līdz 8. janv. Ierašanās ne vēlāk kā 14. janv., ņemot līdzi skolas liecības, arī par tautsk. kursa beigšanu. Pārbaudījumi jātur visos priekšmetos, izņemot dziedāšanu un fizisko audzināšanu. Eksterni atbrīvoti no pārbaudījumiem priekšmetos, kuros skolā jau iegūtas galīgas atzīmes.

Kopīgu apmešanās iespēju nevar garantēt. Pusdienas dabūjamas kantīnē (50 pf.). Maksa eksamenu izdevumu segšanai — atkarībā no dalībnieku skaita, bet ne vairāk kā DM 20.

(890) LCK izglītības nozare.

Austrālijas Latvietis

laikraksts

latviešiem Austrālijā

Box 69, P. O. Prahran / Victoria

Abonēšanas maksa: 9 šiliņi par 3 mēn.

(894)

Dāmu ziemas mētelus — no 59
lielā izvēlē, arī importa preces

Vilnas un zīda kleitas — no 19.80
izmeklēti jaukās krāsās un formās

Rita svārkus — no 24.90
arī ar izšuvumiem visādos lielumos un krāsās

Ziemas kleitu drānas — no 1.95
modernās krāsās un labā kvalitātē

Pidžamu un naktskreklu flaneli
Bembergas zīds — no 2.45

BLŪZES, SVĀRKUS, PULOVERUS un JAKAS
lielā izvēlē: zīda zeķes šalles un citas praktiskas dāvanas

Jūs atradīsiet Modes namā **Thomalla**

Vērtīgākā dāvana latvietim

Ziemsvētkos, Jaungadā, tāpat iesvētīšanas, kāzu vai dzimumdienā:

LATVJU ENCIKLOPĒDIJAS ABONEMENTS

Jo LE tūkstošs veidos jaunajam māca, bet vecākam atgādina, kas ir Latvija un latvieši. Pie šī kollektīvdarba strādā vairāki desmiti speciālistu prof. Arveda Švābes redakcijā. 1950. g. iznākušās pirmās 6 burtnīcas aptver alfabēta sākumu līdz vārdam „Dzimtbūšana" un kopā sniedz 375 ilustr. tekstā, bez tam ik burtnīcai pielikumi uz krīta papīra. Šo pirmo LE burtnīcu, cik paredzams, drīz var pietrūkt. Pasūtiniet, lai apdāvinātais pats abonē tālāk. Abonementu var samaksāt jebkurā zemē pie mūsu pārstāvjiem:

Vācijā: LCK apgāds Latvija, (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne; par 6 burtn. . . . . DM 24,—

Anglijā: DVF grāmatnīcā, 44, Hans Place, London S W 1; par 6 burtn. . . . . . . Mārc. 2 5/—

Kanadā: Mr. A Kalniņš, 240, Grace St. Toronto; par 6 burtn. . . . . . . K. dol. 7,50

ASV: Mr. K. Rabācs, 289, Bay 17th Str., Brooklyn 14, N. Y.; par 6 burtn. . . . . Dol. 7,50

Austrālijā: Mr. J. Sterns, Railway Pde, Rooty Hill, N. S. W.; par 6 burtn. . . . . A. mārc. 2/—/—

Zviedrijā: Trīs Zvaigznes: tek. rēķ. 258653, vai J. Kārkliņš, LPR; par 6 burtn. . . . . . . Zv. kr. 30,—

Apgāds TRĪS ZVAIGZNES
Stokholmā

(891)

Lasiet LATVJU GRĀMATAS sludinājumu Jaungada numurā

(888)

LATVIJA

Nr. 97 (441) 1950. g. 16. decembrī

Neizlietotos manuskriptus uzglabā un sūta atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

ABONEMENTS VĀCIJĀ.

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi) maksā ar piesūtīšanu DM 6.— par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3.90 mēn. Uz ārzemēm DM 6.50 mēn. Uz ASV pa gaisa pastu DM 8.50 mēn. Atsevišķa numura cena DM 0.60.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0.50 par vienslej. nonpareille iespiedumrindas aizņemamo telpu. Vienreizējs ir iespiedumrindu slud. DM 5.—; vienreiz 3 iespiedumi slud. DM 8.— Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem piešķirot tie tieši ap šādām aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA

(14a) Schwäbisch Gmünd,
Artillerie Kaserne, US Zone,
Germany (Tālr. Schw. Gmünd 2160)

Konference, kas galīgi lems...

(Turpinājums no 1. lpp.)

paziņošot Rietumvācijas valdībai tūlīt pēc konferences beigām, kaut gan tie vēl nebūs gluži galīgi. Lēmumu jāapstiprina vēl katras pakta dalībnieces valsts valdībai.

Pēc skaita sesto Atlantikа pakta valstu ārlietu ministru konferenci Briselē vadīs Beļģijas ārlietu ministrs Van-Zēlands, un tajā piedalīsies arī visu 12 valstu aizsardzības ministri. Kā Vācijas lietu speciālists un padomnieks konferencē piedalīsies amerikāņu augstais komisārs Mekkloja. Par vācu valdības pārstāvja piedalīšanos ziņu nav.

Franču ārlietu ministrs Šūmans otrdien nacionālsapulcē paskaidroja, ka Francija nevēlas patstāvīgus vācu militārus spēkus. „Kopīgos Rietumeiropas aizsardzības spēkus mēs gribam izveidot cik ātri vien iespējams, bet tāpat mēs gribam arī pasargāt Vāciju no militārisma atdzimšanas," teica Šūmans. Tālāk Francijas ārlietu ministrs paskaidroja, ka visdrīzākā laikā notiks „četru lielo" konference, kurā arī pārrunās jautājumus, kas saistīti ar Vācijas apbruņošanu.

Rietumvācijas kanclers Adenauers pilnīgi noraida tiklab franču, kā arī holandiešu priekšlikumus vācu kaujas grupu iekļaušanai Atlantika armijā. Adenauers atkārtoti pasvītrojis, ka vācieši piedalīsies Rietumeiropas aizsardzības spēkos tikai ar līdzīgām tiesībām. Līdztiesība ar pārējiem nepieciešama kā pamatprasība, lai nepaliktu iespaids, it kā vācu karavīrus izmantotu par „lielgabalu barību". Vēl asāku nostāju ieņēmis SPD priekšsēdis Šūmachers: SPD negribot prasīt nevienai tautai pasaulē to, ko pati Vācija nebūtu ar mieru darīt. Tādēļ arī lai Vācijai neprasa to, ko citas valstis pašas nedarītu. Šūmachers atgādināja amerikāņu politiķu solījumus Vācijai, kam tagad krasi runājot pretī franču un holandiešu priekšlikumi, kas esot diskriminējoši vāciešiem.

Stokholmas politiskās aprindas runā par jaunu sensācionālu padomju ārpolitikas kursa maiņu Vācijas jautājumā. Grotevola vēstule Adenaueram, tāpat arī aicinājums Rietumvācijas kancleram teikt uzrunu padomju joslas radiofonā esot tikai mazs ievadījums pilnīgi jaunai un tālejošai padomju politikai Vācijā.

Ievērojot apstākli, ka Eiropas aizsardzības jautājums un līdz ar to saistītā vācu armijas izveidošana kļuvusi par svarīgāko rietumvalstu problēmu, padomju politiķi rēķinās, ka Vācija turpmākos 18 mēnešos būs atguvusi tiesības un funkcijas, kādas piemīt lielajām valstīm Eiropā. Tādēļ Kremlis nolēmis darīt visu, lai no vienas puses izmantotu Vācijas iedzīvotāju bailes no kara, bet no otras puses dotu tiem iespēju nesaistīgi žonglēt starp Pad. savienību un rietumu valstīm. Lielākais šīs politikas trumpis padomju politiķu rokās būšot Vācijas vienības saukļis, ko saistīšot arī ar visai jūtamām koncesijām. Rietumu galvenai uzmanībai pievēršoties Eiropai, Pad. savienība gribot dzelzs aizkara priekšā izveidot Vāciju par t. s. bufervalsti, kas būtu pietiekami liela un stipra.

Desmit stundas pēc...

(Turpinājums no 1. lpp.)

arī Dalless. Pēc šīs grupas [illegible] UN spēkiem būtu jāapstājas uz viegli aizsargājamās līnijas šķērsām pāri Korejas pussalas šaurākajai vietai, ko vēlāk iedēvēja par Mekartura līniju. Bet šis piesardzības plānu atkal atmeta, kad nostiprinājās maldīgais pieņēmums, ka Ķīnas komūnisti blefo un ka Maskava Koreju jau norakstījusi.

Kādi īstenībā visu šo laiku bijuši komūnistu stratēģiskie mērķi, — par to raksta autors spriež šādi: Varētu domāt, ka komūnistu mērķis bija iespējami ātri sagrābt Koreju, pirms ASV pagūtu iejaukties. No otras puses daudzas pazīmes liecina, ka komūnisti tieši vēlējušies iesaistīt amerikāņus neizdevīgā karā Āzijā. Varbūt šis otrais plāns komūnistiem radās tikai pēc pirmā plāna neveiksmes. Ļoti aizdomīga bija neizskaidrojamā komūnistu apstāšanās uz veselu nedēļu pēc Seulas krišanas, kaut gan tie viegli būtu varējuši nokļūt tālāk līdz Puzanai. Komūnisti tomēr nogaidīja, līdz ieradās amerikāņu spēki. Pēc Inčonas desanta un 38. paralēles pāriešanas komūnistu pretestība šķita pilnīgi izsīkstam, kādēļ amerikāņi nu atkal uzskatīja, ka ķīnieši nesekmīgi blefojuši un par apstāšanos uz Mekartura līnijas vairs nedomāja. Arī pēc tam pirmais ķīniešu trieciens bija ierobežots, un tad atkal sekoja mistiska atkāpšanās. Atkal UN spēki palika neziņā par ķīniešu īstajiem nodomiem, bet tad devās uz priekšu ar Mekartura saukli par „drīzu kara izbeigšanu un atgriešanos mājās Ziemsvētkos".

Raksturīgi, ka visu šo laiku Maskava rūpīgi izvairījusies no savu spēku ielaušanas Korejā. Pat padomju militārais padomnieks izvāca no Korejas dienu pirms komūnistu uzbrukuma. Kremļa mērķis, acīm redzot, bija radīt konfliktu starp ASV un Ķīnu resp. vispār sakūdīt Āziju pret Savienotajām valstīm un pārējo rietumu pasauli. Sākumā šķita, ka Koreja spējusi apvienot visu pasauli pret komūnismu, raksta Kerns, bet tagad krievi ar ķīniešu intervencijas palīdzību pratuši panākt gluži pretējo. Tā ir daļa no padomju pamatstratēģijas — atšķelt ASV no pārējiem rietumiem. Šai nolūkā Pad. savienība vēlas izkombinēt tā, lai iniciatīva visās lietās, no Mandžūrijas bombardēšanas līdz jaunam pasaules karam, varētu piespiest Sav. valstīm. Tādā gadījumā varētu notikt, ka pēc ASV izprovocēšanas uz karu amerikāņi būtu spiesti vest to pret savu gribu un varbūt pat bez savu galveno sabiedroto atbalsta

Apakšnams nav visai apmierināts ar Etlija brauciena rezultātiem

Londona (ll). — Atvadoties no Kanadas britu ministru prezidents Etlijs svētdien radiorunā Otavā apliecināja, ka Lielbritānijas tautas un ASV ir pilnīgi vienādās domās par saviem miermīlīgajiem mērķiem un pasākumiem brīvības nodrošināšanai. Abas nācijas pārliecinātas, ka ceļš uz mieru ved pāri Apvienotajām nācijām. Atlantika pakts nevienu neapdraud, un tā nolūks ir miera saglabāšana un vakareiropiskās dzīves uztveres saglabāšana.

Otrdien atgriežoties Londonā, ministru prezidents sniedza ziņojumus savai valdībai, karalim un apakšnamam. Paskaidrojumos apakšnamā Etlijs sava ceļojuma rezultātus aplūkoja trīs punktos. Korejā jāpanāk konflikta lokālizēšana un agresijas izbeigšana. Etlijs esot pārliecināts, ka Apvienotās nācijas savas pozicijas Korejā noturēs. Arī rietumu aizsardzības jautājumā ASV valdības domas pilnīgi saskanot ar Lielbritānijas ieskatiem. Visā drīzumā esot sagaidāma Atlantika militāro spēku virspavēlnieka iecelšana. Trešajā jautājumā par atombumbu izskanēja daudz neapmierinātības, sevišķi no konservatīvo deputātu puses. Arī sociālisti esot gaidījuši, ka Etlijs pārvedīs mājās daudz noteiktāku vienošanos. Arī sarkanās Ķīnas atzīšanas jautājumā, ko uzskata par konflikta atrisinājuma atslēgu, valdīja dažādas domas. Nesaskaņas šai jautājumā bija vērojamas pat atsevišķās partijās. Vispār pēdējās dienās ievērojami vairojies kritisko balsu skaits par Vašingtonas konferences iznākumiem.

Atombumbas raidīs no zemūdenēm

PADOMJU GATAVOŠANĀS BAKTERIOLOĢISKAM UN ATOMKAŖAM

Stokholma (md). — Atsaucoties uz informāciju no Tuvo austrumu avotiem, kas saņemti ar kāda lietuviešu starpnieka palīdzību un citkārt allaž izrādījušies ticami, Newsletter from behind the Iron curtain sniedz informāciju par Pad. savienības plašu sagatavošanos bakterioloģiskam un atomkaŗam. Ziņu sniedzējiem esot kontakts ar augstām padomju amatpersonām un dažādiem izlūkošanas dienestiem. Līdzšinējie šo avotu ziņojumi 1—4 mēnešu laikā parasti pierādījušies par pareiziem.

Ar bakterioloģiskā kaŗa eksperimentiem intensīvi nodarbojoties ap 40 dažādu padomju „centru" un laboratoriju. Kāda akadēmiķu grupa prof. Pavlova vadībā Oļenas pussalā eksperimentējot ar toksiniem, kas izplata masu epidēmijas. Mēģinājumi notiek dažādos apgabalos ar atšķirīgu klimatu. Ziemeļu Kazakstanā kāda Taškentas zinātņu akadēmijas lietpratēju grupa savukārt eksperimentējot ar virusiem. Nodibinātas īpašas „slimību komandas". Minēti arī piecu grupas zinātnieku vārdi.

Arī Ļeņingradas Marsutova institūts ražojot bakterioloģiskā kaŗa preparātus, bet Maskavas Lomonosova institūta zinātnieki, izmantojot elektronu mikroskopus, eksperimentējot ar virusiem. Vēl citus preparātus ražo un pārbauda Kazakijas zinātņu akadēmijas eksperimentālās bioloģijas institūts, pie kam sērgu nodaļu vada prof. Ivanovs. Vidussibirijā un Tadžikijas — Uzbekistanas rajonā jau ievadīta kādas radioaktīvas vielas masu produkcija. Ziņojumā minēts, ka padomju virspavēlniecība nespējot nodrošināt atombumbu masveida produkciju, kādēļ gadījumā, ja kaŗš sāktos pirms Maskavai vēlamā termiņa, par labāko atombumbu aizstājēju atzīta minētā radioaktīvā viela, izmantojot to vadāmos tālšāviņos. Padomju stratēģu plāni paredzot šādu rakešu izšaušanu no sauszemes bazēm Kuriļu salās, Čuhotskas pussalā, Nikolajevskā, Habarovskā, Vorošilovskā, Turkmenijā, Erivanā un Murmanskā, kā arī no kustīgām bazēm — zemūdenēm, kas aizsniegtu Amerikas kontinentu, Austrāliju un Lielbritāniju. Pēc dažu avotu informācijas, padomju atombumbas pašreizējā attīstības stadijā izmantojamas gandrīz vienīgi ar zemūdeņu, bet tikai ļoti ierobežotā veidā ar smago bumbvedēju palīdzību.

Šādos apstākļos padomju militārā plānošana esot pievērsusies bakterioloģiskiem un radioaktīviem kaujas līdzekļiem, kā arī „paralizējošiem bumbu uzbrukumiem", kas, radot plašas inficētas joslas pāri ASV vai citai ienaidnieka territorijai, paralizētu tā rūpniecības un sakaru centrus. Tādēļ padomju ģenerālštāba virsnieki intensīvi studējot ASV jūras ceļus, navigācijas apstākļus un rūpniecības centru sadalījumu. Tai pašā laikā pašu padomju rūpniecības centrus jau kopš 1946. g. plašā mērogā izkliedē pa Vidussibiriju, Kazakiju, Tadžikiju un Uzbekiju un nomaskē.

Šī gada pavasarī izdarīti atomeksperimenti Jeņisejskas — Kamenajas Tunguskas bazē un atomprodukcijas centrā. Tunguskas upes krastos iekārtotas plašas elektriskās spēkstacijas, bet Minusinskā atrodas galvenās eksperimentālās atomlaboratorijas. Atomieŗīču daļas gatavo Tanutuvas apgabalā vairākos kombinātos, kas savienoti ar Transsibirijas dzelzceļu tīklu. Rūpīgi apsargātas un maskētas noliktavas un laboratorijas iekārtotas Ačinskā, Abakanā un Čakaskā. Cits svarīgs atomcentrs izveidots pie Uzbekijas un Tadžikijas robežas. Izejmateriālus no turienes nogādā uz slepenām bruņošanās bazēm Embā un pie Ašhabadas, Turkestanā. Tur pagājušā gadā izdarīti mēģinājumi ar četrdaļīgām raķetēm, kas lādētas ar minēto radioaktīvo vielu. Līdzīgi eksperimenti izdarīti Azino izmēģinājumu territorijā Vidussibirijā.

UN apspriež...

(Turpinājums no 1. lpp.)

lītisku, reliģisku vai rasisku iemeslu dēļ. Pret šādas tiesas dibināšanu balsoja padomju bloks. UN sociālā komisija nolēma iesniegt pilnsapulcei priekšlikumu dibināt sevišķu komisiju 3 vīru sastāvā, kas pētītu to vācu, japāņu un itāļu kaŗa gūstekņu likteni, kuŗi vēl nav atgriezušies no gūsta. Komisijas locekļus izraudzīs vai nu Starptautiskais sarkanais krusts vai arī UN ģenerālsekretārs Li.

Pēc dažu dienu ilga kauju atslābuma Korejas frontē, kur atejošās UN vienības tikai vietumis bija kaujas saskarē ar pretinieku, trešdien atkal sākās cīņas. Ziemeļkorejiešu vienības pārgāja 38. platuma grādu un uzbruka amerikāņu 8. armijai. UN gaisa izlūki konstatēja Ziemeļkorejā lielus spēku koncentrējumus, kas liecina, ka gaidāma jauna ofensīva. Pēc ķīniešu vienību bombardēšanas smagu aviācijas uzlidojumu viļņos, tās negaidīti atvilkušās. Ģen. Mekarturs vērtē ķīniešu spēkus uz 250.000 vīriem. Ieslēgtā amerikāņu divīzija veikusi izlaušanos uz Hangnhumas-Hungnamas tilta gala poziciju. Tur atcīnījies arī kādas citas divīzijas pulks, kas no Mandžūrijas robežas ar kaujām veicis 300 km. Trešdien sākoties evakuācijai, Hanghumas-Hungnamas tilta gala pozicijā bija sakoncentrēti 60.000 sauszemes un flotes karavīru. Pret šiem evakuējamiem UN spēkiem joprojām vēl stāv ap 200.000 ķīniešu karavīru. Aiz 38. platuma grāda ieslēgumā vēl palikušas divi UN vienības. Arī galvenie spēki sagatavojušies tālākai atiešanai, jo tiem nav iespējams noturēt 300 km fronti gar 38. paralēli. Rēķinās pat ar to, ka ķīniešu kaŗaspēka masas var saspiest UN vienības Inčonas tilta gala pozicijā.

Ziemeļkorejieši ziņo, ka pēdējo nedēļu cīņās UN kaŗaspēks zaudējis 16.000 kritušo un ievainoto un 7600 gūstekņu. Iegūtas arī 16 haubices, 200 ložmetēji, 55 tanki un 2000 automašīnu. United Press ziņo, ka britu virsnieku vadīta amerikāņu lidmašīna iznīcinājusi kādu angļu Centuriona tipa tanku, kas palicis starpjoslā pēc Pjongjangas atstāšanas. Tanks saspridzināts ar termita bumbu, tā saglabājot šī vismodernākā tanka slepenību.

Pār 38. platuma grādu jau pārnākuši 300.000 bēgļu, kas negrib palikt pie komūnistiem. Seulā valda panika, un arī šo pilsētu evakuē. Pilsētā darbojas partizāni, ik naktis nogalinot dažus desmitus cilvēku. Tā nošauts arī dienvidkorejiešu parlamenta locekļa Sundlo sekretārs.

Ziemeļkorejiešu ministru prezidents Kimilsungs uzaicinājis savu kaŗaspēku un ķīniešu „brīvprātīgos" iedzīt jūrā amerikāņu armijas. Viņa aicinājums „atriebību un nāvi visiem amerikāņu interventiem un Singmana Ri nodevējiem" publicēts arī padomju laikrakstos.

Mekartura štābs ziņo, ka ķīniešu vienības Ziemeļkorejā pastiprinātas ar divi mongoļu kavalerijas divīzijām, kuŗu apgādei piedalīta kamieļu karavāna. Šīs divīzijas speciāli apmācītas ziemas kaŗam un apbruņotas viegliem ieročiem. No Hongkongas ziņo, ka Pad. savienība nodevusi komūnistiskās Ķīnas rīcībā 23 kaŗakuģus, kas domāti Dienvidķīnas ūdeņu aizsardzībai un sastādīs Ķīnas flotes kodolu.

Tokijā atklāta pagrīdes kustība, kuŗas nolūkos starp citu bijusi arī ģen. Mekartura nogalināšana. Domā, ka pagrīdniekiem ir sakars ar komūnistiem. Apcietināti 2 japāņu policisti, kas sadarbojušies ar sazvērniekiem.

Maskava kūda Albāniju pret Tito

Belgrada (fm). — Šeit saņemta informācija, ka Maskava mēģina uzkūdīt Albāniju radīt robežincidentus ar Jugoslaviju. Pad. savienība cerot tādā kārtā izprovocēt Tito uz [illegible], ko varētu kvalificēt vai iztulkot par agresiju, un tā gūt iegalvu patiesam uzbrukumam Jugoslavijai.

Par amerikāņu palīdzību Jugoslavijai ASV joprojām pastāv jūtamas domstarpības. Daudzi kongresa locekļi nevar samierināties ar domu, ka ASV sniegtu plašu palīdzību kādai komūnistiskai valstij. Citi savukārt nobažījušies par to, ka bez pietiekamām garantijām Tito var pievilt rietumus piekrāpt, par spīti saņemtajai palīdzībai. Palīdzības programmu Jugoslavijai noteikti aizstāv ārlietu ministrija, kas tikpat noteikti norāda uz pārtikas trūkuma piemeklētās zemes grūto stāvokli, kas uz Tito 32 pretstaļiniskajām divīzijām.

„Jugoslavija nav Koreja un nebūs viegli pieveicama, ja kominforms mēģinātu invāziju," plašā preses intervijā izteicās agrākais Jugoslavijas finanču ministrs Zujovičs — vīrs, kuru Kremlis savā laikā bija izraudzījis Tito gāšanai. Zujoviču tikai nesen apžēloja un izlaida no cietuma, jo viņš pēc 3 cietumā pavadītiem gadiem nožēloja grēkus un apliecināja, ka tagad kļuvis Maskavas pretinieks. Belgrades valdība Zujoviča konferenci bija noorganizējusi ļoti plaši. Tajā piedalījās arī TASS korespondents. Tito informācijas ministrijas pārstāvis Zujeviču stādīja priekšā ar vārdiem: „Kungi, te es jums atvedu vīru no kapa." Zujevičs paskaidroja, ka visām mazajām valstiņām vajadzētu sekot Jugoslavijas piemēram un pretoties lielo valstu spiedienam. Tāpēc arī Jugoslavija neesot kļuvusi par Koreju.

Komentējot plašā mērogā noorganizēto propagandistisko Zujoviča interviju presei, Vīnes komūnistu laikraksts Volksstimme apgalvoja, ka persona, kas uzstājusies preses konferencē, nemaz neesot īstais Zujovičs, bet kāds viņa dubultnieks. Šādi komūnistu apgalvojumi viegli saprotami, ja ievēro, ka Tito Zujoviča atbrīvošanai bija izmeklējies propagandistiski izdevīgāko momentu. Zujoviča apcietināšanu spēcīgai propagandai savukārt izmantoja kominforma valstis. Zujovičs pēc pārciestām spīdzināšanām un mocībām esot miris „Volstrīta aģenta Tito" cietumos, izteicās kāds poļu komūnistu partijas dižvīrs, bet Zujoviča deklarāciju esot safabricējusi Tito slepenā policija. Īstais Zujovičs, kas savā laikā esot „norāvis maršalam Tito viņa Jūdasa masku, visu mūžu bijis uzticīgs lielajai Ļeņina-Staļina partijai".

APCIETINĀTS PRĀGAS ARCHIBĪSKAPS BERANS

Vatikāns (ll). — Pēc Vatikāna raidītāja informācijas, čechu policija apcietinājusi un ievietojusi koncentrācijas nometnē 62 g. v. Prāgas archibīskapu Jozefu Beranu, bet tam apcietināts slovāku bīskaps J. Voitašeks un vairāki simti citu katoļu garīdznieku visā Čechoslovakijā. Berana apcietināšanu gaidīja jau pirms divi nedēļām, kad Prāgas „spiegošanas un valsts nodevības" prāvā pret tiem izteicās pret archibīskapu Beranu. Viņa pirmais sekretārs Boukala tiesā apgalvoja, ka Berans pāvesta nuncijam sniedzis izspiegošanas ziņojumus par Čechoslovākijas aizsardzības un ārlietu ministrijas darbību.

AUSTRIJA UZVARĒJUSI SKOTIJU FUTBOLĀ

Edinburga (ll). — Trešdien 100.000 skatītājiem klātesot Skotija zaudējusi valstu sacīkstē futbolā Austrijai 1:0. Šo uzvaru padara vienreizīgu tas, ka Skotiju viņas pašas mājās līdz šim neviena valsts vienība nebija uzvarējusi.

DAŽOS VĀRDOS

No pasaules kaŗa var izvairīties vēl vismaz 5 gadus, — paskaidroja Austrālijas premjērs Menzijs. Labākā drošība pret kaŗu ir ASV un Lielbritānijas imperijas tradicionālā draudzība un kopīgie bruņotie spēki.

Nopietni apdraudēta eksistence britu komūnistu laikrakstam Daily Worker, kādēļ esot nepieciešams pusgada laikā iegūt 10.000 jaunu lasītāju un palielināt paju kapitālu par 10.000 mārc. Laikraksts arī sašutis, ka sludinātāji tiekot „iebiedēti" un atraujot sludinājumus.

Kaŗa noziedznieku sarakstu savā ievadrakstā atkal min Izvestija. Tur lasāmi Trūmena, Mekartura, Herimena, lorda Vansitarta, Vorena Ostina, Dž. F. Dallesa, Pola Reno un daudz citu rietumu valstsvīru un politiķu — „kaŗa kūdītāju" vārdi.

„Vienā galā aizdedzināts lidojošs cigārs", pēc UP ziņām, novērots virs Londonas. Lidojošais ķermenis taisījis milzīgu troksni.

Atcelti no amata līdz izmeklēšanas beigām kādas Montanas štata iesaukšanas komisijas locekļi, kas bija atteikušies turpināt amerikāņu jaunekļu iesaukšanu, iekām Korejā nelieto atombumbu.

Krievu kažokādu sūtījumu atteikušies izkraut no lidmašīnas arodbiedrības strādnieki Ņujorkā, paskaidrojot, ka grib ar krieviem tādu pašu „sadarbību", kādu tie rāda ar ASV un UN Korejā.

Ar nenoskaidrotu slimību saslimusi puse no Pensilvēnijas pilsētiņas Merserburgas 2300 iedzīvotājiem, ciešot no nelabuma, vemšanas un lielām sāpēm. Noskaidrots, ka slimībā nav vainojams ūdens vai ēdiens.

Dievmāte Marija esot parādījusies kādai 10 g. vecai meitenei Rietumīrijā. Triju mēnešu laikā meitene parādību esot redzējusi 22 reizes. Pēdējā reizē, klātesot 3000 skatītājiem, arī dažas sievietes pūlī apgalvoja, ka redzot parādību.

Ar narkotisku tēju apstrādāts jugoslavu profesors Jovanovičs padomju slepenajā policijā Austrijā, lai piedabūtu viņu doties spiegu gaitās uz Rietumeiropu. Jovanovičam izdevās aizbēgt caur Austrijas angļu joslu uz Jugoslaviju, kur viņš savus piedzīvojumus attēlo laikrakstā Borba.

Arī angļu namamātes sajutīs jaunos ierobežojumus cinka, vaŗa, aluminija, niķeļa un tērauda patēriņā civilām vajadzībām, jo sašaurinājusies virtuves piederumu un līdz. priekšmetu ražošana.

300 sievietes apsolījis precēt un viņām izvīlis naudu 33 g. v. Berlīnes tirdzniecības aģents Millers. Rezultāts — 6 gadi cietuma.

Plašas liecības par padomju vergu nometnēm deva liecinieki franču kreisā rakstnieka Rusē prāvā Parīzē pret komūnistisko nedēļas laikrakstu Les Lettres Françaises, kas apvainoja Rusē dokumentu viltošanā par apstākļiem Pad. savienībā. Šveiciete Elinora Lipere, kas pavadījusi šais nometnēs 11 gadu, liecināja, ka darba laiks bijis 12—14 stundu dienā un miruši 30 līdz 40 proc. no iemītniekiem. Telavīvas profesors Margolins izteicās, ka vergu nometnēs esot miruši pusmiljons žīdu. Līdzīgas bija arī kāda vācu inženieŗa un kāda poļa liecības.

Franču premjēra Plevena apciemojums ASV sagaidāms vēl decembrī vai janvāŗa sākumā.

Svaigas gaļas deva britu patērētājiem vēl samazināta par 22 proc.

7 personas nonāvētas un 30 ievainotas zemestrīcē Perū.

Parīzes policija izklīdināja vairāk tūkstošu komūnistu demonstrantu pie prezidenta pils, kas protestēja pret Vācijas apbruņošanu un UN „intervenciju" Korejā.

66 g. vecumā miris P. Frēzers, bij. Jaunzēlandes strādnieku valdības ministru prezidents no 1940.—1949. g. Frēzers ir skots un pašmācības ceļā sasniedzis izcilu stāvokli; pēc strādnieku partijas sakāves beidzamā laikā vadīja opoziciju.

Apsargu uzdevumus Berlīnē turpmāk veiks vācu darba vienības, atbrīvojot amerikāņu kaŗaspēku tīri militāriem uzdevumiem.

Prezidents Trūmens apbalvojis policistus, kam nesen izdevās aizkavēt atentātu pret viņu.

Četru valstu apspriedes par Austrijas mierlīgumu atjaunoja piektdien Londonā. Tā bija pēc kārtas 258. sēde šinī jautājumā.

Pēc īsta vai tēlota nervu sabrukuma no tiesas zāles Augsburgā uz slimnīcu pārveda Buchenvaldes „sarkanmataino raganu" Ilzi Kochu. Prāvas izmeklēšana turpināsies, apsūdzētai klāt neesot.

Par Kremļa interesēm Austrumafrikā liecina Ļeņingradā izdotā krievu-svahilu valodas vārdnīca.

UN neveiksme Korejā pamudinājusi daudzus vāciešus tuvināties komūnistiem, lai tā „parūpētos par nākotni".

24 stundu produkciju ASV kaŗa rūpniecībā pieprasījusi tautas vietnieku nama militārā komisija. Nacionālās ierobežošanās stāvokļa ietvaros kaŗa rūpniecībā būtu jānosaka 3 astoņu stundu darba maiņas.

63 proc. amerikāņu par Vācijas apbruņošanu izteikušies jaunākajā Gallupa aptaujā. Pirms 7 mēnešiem par to bija tikai 34 proc.

Pretgaisa aizsardzības speciālisti no septiņām Eiropas valstīm patlaban apspriežas Londonā par iespaidīgas Rietumeiropas pretgaisa aizsardzības sistēmas izveidošanu.

No attāluma vadāmas raķetes, pēc Ļeņingradas radio ziņām, paredzēts sākt gatavot kādā padomju pētniecības institūtā. Raķetes izlietošot „miermīlīgiem zinātniskiem nolūkiem".

Vismaz 200 ātros preču kuģus paredzējušas nākamgad laist apgrozībā ASV kuģu būvētavas.

ŠACELŠANĀS „DŽUNGĻU MEITENES" DĒĻ PRASĪJUSI TURPAT 200 UPUŖU

Singapura (ll). — Ar asargāzes bumbām malajiešu policijai Singapurā bija jācīnās pret fanātisku muchamedāņu pūli, kas, savu priesteŗu uzkūdīts, gribēja atbrīvot 13 g. v. Bertu Hertoku no klosteŗa Labais gans Singapuras eiropiešu kvartālā. Pēc valdības rīkojuma Hertoka kopā ar savu māti bija jau klosteri atstājusi un lidmašīnā devusies uz Holandi. Bertu Hertoku tās malajiešu audžumāte bija atdevusi par sievu kādam malajietim, un mazā meitene, ko iezemieši bija iesaukuši par „džungļu meiteni Nabru", vairs negribēja braukt saviem eiropiešu vecākiem līdzi uz Holandi.

Ap 5000 demonstrantu, bruņojušies šķēpiem, akmeņiem un koka tupelēm, pirmdien iebruka angļu apelācijas tiesā, kuŗai bija jāizšķiŗ „džungļu meitenes" liktenis. Otrdien tiesa izšķīrās par holandiešu ģenerālkonsula priekšlikumu, nosūtīt Bertu uz Holandi un tad ļaut pašai izvēlēties, vai palikt Holandē, vai atgriezties Malajā. Otrdienas pēcpusdienā malajiešu policijas vienības vajadzēja pastiprināt ar angļu militārām sardzēm. Malajiešu demonstranti apgāza un aizdedzināja uz ielām automobiļus, uzbruka eiropiešu sievietēm un nolaupīja baltos bērnus. Demonstrācijās nogalinātas 16 personas, bet vairāk nekā 180 ievainotas. Cietušo vidū ir arī vairāki angļu civīlisti un armijas piederīgie.